

قىزىل يىپەك تۈزلەش رىقابىتى

تاللانما

ماتېريال تەييارلىغۇچى : ئابراھىم

ماتېريال مەنبەسى : سەلتەنەت، شەبنەم، سەلەم قاتارلىق ئۇيغۇر تور بەتلىرى

ئىلكتاپ ئىشلىگۈچى: ئابراھىم

2007- يىلى 3-ئاينىڭ 13-كۈنى ئىشلەندى.

ئىلىكتاپ ئىشلىگۈچىدىن

سز توردىن چۈشۈرۈپ كۆرۈۋاتقان بۇ فىلىپتونلار توپلىمىدىكى فىلىپتونلارنىڭ بەزىلىرىنى توردىن كۆچۈرۈۋالغان، بەزىلىرىنى نەشرىدىن چىققان كىتاپ-ژورناللاردىن رەتلەپ كىرگۈزگەن. تورداشلارنىڭ ياقىتۇرۇپ كۆرۈشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

بۇ ئېلىكتاپتىكى بارلىق ئەسەرلەرنىڭ ئاپتۇرلۇق ھوقۇقى ۋە شۇنداقلا ئۇنىڭدىكى كۆز قاراشلار ئەسلى ئاپتۇرغا مەنسۇپ. بۇ كىتاپ پەقەتلا شەخسنىڭ قىزىقىشى بويىچە تۈزۈلۈپ، پەقەتلا ھەۋەسكار دوسلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن تۈزۈپ چىقىلىپ، تورغا يوللاندى. بۇندىن سىرت ئېلىكتاپنى سودا ياكى باشقا ساھەدە ئىشلىتىشكە بولمايدۇ. ئەگەر ئاپتۇرنىڭ ياكى نەشر ھوقۇقىغا ئىگە ئورۇنلارنىڭ رۇخسەتسىز سودا ياكى باشقا ساھەلەردە ئىشلىتىپ، بىرەر مەسىلە كۆرۈلسە بارلىق ئاقىۋەتكە ئىشلەتكۈچى ئۆزى مەسئۇل بولىدۇ. ئۇيغۇر ئېلىكتاپ تورى ۋە ياكى ئابىرال ئېلىكتاپ تارقىتىش مەركىزى ھېچقانداق مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئالمايدۇ.

ئەگەر سىز ئاپتۇرلۇق ھوقۇقىغا ۋە ياكى نەشر ھوقۇقىغا دەخلى قىلدىڭىز دەپ قارىسىڭىز بىزگە ئېلىخەت ياكى ئۇچۇر ئەۋەتىڭ. بىز سىزنىڭ ئەسىرىڭىزنى توردىن تارقىتىشىنى دەرھال توختىتىمىز.

ئېلىخەت ئادرېسىمىز: abral@live.com ياكى abral@live.cn

ۋە ياكى بىۋاسىتە ئابىرال ئېلىكتاپ تارقىتىش بىلوگىدا ياكى ئۇيغۇر ئىلىكتاپ تورىغا سۆز قالدۇرسىڭىزمۇ بولىدۇ. بىزنىڭ ئادرېسىمىز:

<http://www.uyebook.com>

<http://ilkitap.blogbus.com>

ھۆرمەت بىلەن : ئۇيغۇر ئېلىكتاپ گۇرۇپپىسىدىن (بىلىك - ئىنتىل)

ئابىرال ئېلىكتاپ تارقىتىش مەركىزىدىن

2008-يىلى 7-ئاينىڭ 5-كۈنى 3-قېتىم تۈزىتىلدى

<http://www.uyebook.com>

مۇندەرىجە

- 4..... تەخسكەشنىڭ دەردى
- 7..... ئەمەلدارنىڭ ئاش قازىنى
- 9..... ھېسابلاپ چىققىلى بولمايدىغان ھېسابلاش سوئالى
- 14..... ئېغىز ۋە قۇلاق
- 16..... تەڭرىنىڭ شاپائىتى
- 17..... مەن بىلەن توي قىلىشنى خالامسىز
- 19..... بىر سۆزلۈك پەرق
- 20..... خوتۇنلارغا 19 ماددىلىق تۈزۈم
- 24..... شەيتانلارنىڭ پارىغى
- 28..... يەكچەشمە مايىمۇن
- 30..... ھاياتلىقتا چاكىنىلىقنى رەت قىلىڭ
- 32..... مەستنىڭ قىسمەتلىرى
- 40..... نان قېپى
- 46..... جۇڭگولۇق، ئامېرىكىلىق ۋە ياپونىيىلىك ھەققىدە قىزىقارلىق سېلىشتۇرۇش

تەخسكە شنىڭ دەردى

تۇرسۇننىياز توختى ئوغۇز

سىزنىڭمۇ دەردىڭىز بارمۇ دەۋاتامسىز؟ قىزىقكەنسىز، باشقىلارنىڭ دەردى مېنىڭكىگە ياماق بولالمايدۇ. قارىغاندا سىز مېنى باشلىقنىڭ يېقىنى، توققۇزىنى تەل قىلىپ بېرىدىغان ئادىمى بار، دەپ قالغان ئوخشايسىز. باشقىلارغا تېخى تىنىمىغان، راستىنى دېسەم باشلىقنىڭ يېقىنى بولماق قوتۇر ئېشەككە مۇلە بولماقتىنمۇ تەس ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ھازىرقى باشلىقلارنىڭ يۇرت بېدىكلىرىدىن ئانچە پەرقى يوق. ئۇزۇنراقى بىر ئىككى يىل، قىسقىسى بىرنەچچە ئاي تۇرۇپلا غىپىدە ئۇچۇپ كېتىشىدۇ. جەددالنىڭ كېچىچە توقۇپ چىققان توقۇمىلىرى تاڭنىڭ ئەزنى بىلەن چۇۋۇلۇپ كەتكەندەك، سىزنىڭ شۇنچە كۈچەپ تۈزگەن پىلانلىرىڭىزمۇ باش ئۇچىنى تاپقىلى بولمايدىغان بىر كالىلەك يىپقا ئايلىنىپ قالىدۇ. قانداق قىلسىز، باشتىن كەتكەن خۇي بولغاندىكىن، يەنە نۆلدىن باشلىماي قانداقمۇ كۈن ئۆتسۇن؟ «ئەمەلدارنىڭ يېغىرى بار، يېغىرنىڭ يېغى بار» دەپ بىكار ئېيتىمىغانىدى. گاھىدا شوخا تىكەنلەرگە پۈتلىشىپ ھەرەجگە يولۇقسىڭىز، گاھىدا گۈللىرىگە قونۇپ تازا كېرىلىۋالدىكەنسىز. سىز تېخى بىلمەيسىز، باشلىققا يېقىنلىشىش دۇئېل مەيدانىغا كىرىش دېگەن گەپ. ئەز كىشىنى ئەز كىشىدىن كۈنلەيدىغان بىرمۇنچە گېلادىئاتورلار كۆزلىرىنى قىزارتىشچە سىزنى كۈتۈپ تۇرىدۇ. سىز ھامان قان ئاققۇزماي جان ئالدىدىغان بەكمۇ ئوماق بىر جەڭنى باشتىن كەچۈرۈشكە مەجبۇر بولىسىز. قانداقلا قىلماڭ چوقۇم غەلبە قىلىشىڭىز كېرەك تە. گېزى كەلگەندە ۋىجدانى دەپسەندە قىلساڭمۇ ئەزىيدۇ. ۋىجدان بولمىغانغا كىم دوختۇرخانىدا يېتىپ قاپتۇ؟ سىزگە دېسەم، بۇرادەر، بۇلارنىڭ ھەممىسى بىر تاۋلىنىش جەريانى دېگەن سۆز. مۇشۇ ئوچاقتا ئون يىل تاۋلانسىڭىز جەزمەن بىر پەيلاسوپ ياكى پىسخولوگ بولۇپ قالسىز. ياق... توختاڭ، خۇمىسارنىڭمۇ پەيلاسوپ، پىسخولوگلىرى بولىدىغىنىغا ئىشىنىپ قويۇڭ جۇمۇ.

بۇ ئىشلار ئەنە شۇنداق بولىدىكەن. بەزى باشلىقلارنىڭ كىپتىگە كىرىش ئۇنداق ئاسان بولغىنى بىلەن، بەزى باشلىقلار ھازىرلا قىزىل بايراق ئاستىدىن تۇرغاندەك پاك ھەم مۇستەھكەم بولىدىكەن. ئۇنداقلارنىڭ تۇمشۇقىدىن ئېلىمىز دېسەك ئۆزىمىزنى خورىتىۋالدىكەنمىز، يۈرىكىمىز زېدە بولىدىكەن، مېنىڭ ئالدىنقى نۆۋەتلىك باشلىقىم ئەنە شۇ قاتاردىكىلەردىن ئىدى. كارامەتلىرىم كارغا كەلمەي بىرنەچچە يىل ئاچچىق يۇتۇپ يۇردۇم. مېنىڭ خۇيۇم شۇ بولغاندىكىن ئىچىم سىقىلماي تۇرالايتتىممۇ؟

سىزگە دېسەم، «پورداقچى» لىق كەسپىنىڭ مېھرى ئىسسىق بولىدۇ. چۈنكى سىز ئۆزىڭىزنى تەلتۈكۈس ئىنكار قىلىشقا جورئەت قىلالىسىڭىز، ئاندىن بۇ كەسپنىڭ ئەھلى بولالمايدۇ. نېمە؟... غۇرۇرنى دەمسىز؟ ئۇ دېگەنچۇ، ئارتۇقچە ئۆسۈپ قالغان بىر تال پۇتقا ئوخشايدۇ. باشقىلارنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ كەتمەكچى بولغىنىڭىزدا ئۇ سىزگە پۈتلىشىدۇ، ئۇنىڭدىن ۋاز كەچكەننىڭ ئۈنۈمى ئۇنى ساڭگىلىتىپ يۈرگەندىن كۆپ ياخشى.

بۇ قېتىم تازا تەللىم كەلدى. گەرچە بۇ نۆۋەتلىك باشلىق خېلى بەك پىرىنسىپچان ئادەم بولسىمۇ، تەجرىبىدىن ئۆتكەن بىرمۇنچە ھۈنەرلىرىم بىلەن ئۇنى گىلىۋالدىم. شۇنىڭ بىلەن پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ بىرمۇنچە چاپانچىلارنىڭ بېشى بولۇۋالدىم دەڭا. ھەيران قېلىۋاتامسىز؟ «يالاڭچى» لارنىڭمۇ سەركىسى بولىدۇ، باشلىق ئىلتىپات قىلغان نەزەر كۆلدۈرمىسىنى بويىنىمىزغا ئېسىپ سەپنىڭ ئالدىدا يۈرىدىغان گەپ. تازا قاملاشقان يېرى، ئالدىنقى باشلىق بىلەن ھازىرقى باشلىقنىڭ زىددىيىتى بارلىقى بولدى. مۇشۇ يوچۇقتىن پايدىلىنىپ، ئالدىنقى باشلىقنىڭ يېقىنلىرى ئۈچۈن بىر «قارا تىزىملىك» تۈزۈپ چىقىم دە، باشلىققا تۇتقۇزۇپ قويدۇم. ئاقمۇتتە ئۇلار بىر بىرلەپ قۇرت يېگەن كاۋىدەك قۇلاق تاشلىۋەتتى. ھەتتا بەزىلىرى تەن يېرىپ بىزنىڭ سېپىمىزدىكى ئاكتىپ «چاپانچى» لارغا ئايلىنىپ كەتتى. ئارىسىدا بىلىملىك، بىرنى بىر دەپ تۇرۇۋالدىغان بىر گەدىنى قۇرۇغۇر بار ئىدى، ئۇمۇ بىرنەچچە ئاي ئۆتۈپلا ئورگان كادىرىدىن بىر ئورمان باققۇچىغا ئايلىنىپ قالدى. شۇمۇ ئىشىمۇ دەمسىز؟ شۇنچە قاۋىسام تېخى چۈشەنمەيسىز دە، جەمئىيەتتىكى «بىرنى بىر» دەپ تۇرۇۋالدىغان ئۇنىۋېرساللارنى كۆزدىن يىراق قىلىش خىزمەتنىڭ ئۈنۈمى ئۈچۈن پايدىلىق، بىزدەكلەرنىڭ ئالغا ئىلگىرىلىشى ئۈچۈن تېخىمۇ پايدىلىق. بۇ دېگەن رىقابەت دەۋرى دەڭا.

دەپ كەلسەم گەپ جىق. بىزنىڭ سېپىمىز دائىملا جەمئىيەت ۋە جەمئىيەتتىكىلەرنىڭ قارشىلىقىغا ئۇچراپ تۇرىدۇ. بىزنىڭ مۇناسىۋەت تۈرىمىز مۇرەككەپ ۋە خىرىسقا تولغان مۇناسىۋەت تورى. بەزىدە بىلىپ تۇرۇپ ئوتقا ياكى كاكچۇلغا سەكرىشىڭىز كېرەك، بەزىدە بولسا قۇزغۇنغا، بەزىدە بولسا مايمۇن، ھەتتا ئىتقا ئايلىنىشىڭىز كېرەك. قانداق قىلىسىز، كونىلار: «ئوغۇل بالغا 27 خىل ھۈنەر ئازلىق قىلىدۇ» دەپ توغرا ئېيتقان. «يالاڭچى» لىقنىڭ ۋاستىسى قانچە كۆپ بولسا مۇددىئايىڭىزنىڭ ئىشقا ئېشىشى ئۈچۈن شۇنچە ياخشى. بۇ دېگەن سىزنىڭ ياشاش ئىقتىدارىڭىزنىڭ شەكىللىرىنى بەلگىلەيدۇ، ئۆزىڭىزنى سىناپ بېقىش پۇرسىتىگە ئېرىشىسىز. ياق ياق، توختاڭ! بىزنىڭ ئۆزىمىزگە خاس پەلسەپىمىز بولغاندەك، ئۆزىمىزگە چۈشلۈك پىرىنسىپىمىز بار. يەنە ئۈزلۈكسىز ئىسلاھ قىلىش قارىشىمۇ ئىگە بىز. سىزگە دېسەم، يېقىندا بىز نۇرغۇن زىددىيەتلەرنى يېڭىپ «يالاڭچى» لىقنىڭ «سولامچىلىق» تۈرىنى كەشىپ قىلىپ

چىقنۇق. بۇ خىل كەشپىيات تولىمۇ ئىستراتېگىيىلىككە ئىگە، ئۈنۈمدارلىقى ئالاھىدە كەشپىيات بولدى. دەسلەپتە باشلىق خېلى بەك ئېھتىياتچان پوزىتسىيە تۇتتى، كېيىن بولسا ئوبدانلا كىرىشىپ قالدى. ھازىر بولسا پات پات قۇتراپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭ بۇ ھالىتىنى سەزگەن ھامان شەھەرگە ئېلىپ كىرىمىز ياكى بولمىسا شەھەردىن تومۇچۇقلارنى ئېلىپ چىقىپ كېچىچە ئۇنىڭ كۆڭلىنى سۇغۇرىمىز. ماشىنا ھۆكۈمەتنىڭ، «راسخوتىنى» سەپتىكىلەر يىغىش قىلىمىز. مۇشۇ باھانىدە «سولامچى» لىقنىڭ تەمىنى بىزمۇ ئوبدانلا تېتىپ قالدۇق. نېمە؟ مىللەتنىڭ غۇرۇرىنى دەپسەندە قىلماڭ دەۋاتامسىز؟ ماڭا قاراڭ، ئاپئاق خوجا ئىپارخانى مانجۇلارغا سوۋغا قىلىۋەتكەندىمۇ مىللەت ھېچنېمە بولمىغان. يۈز تۆكۈمىگە نىگە قورساق تويۇپ، يۈز تۆكۈلگە نىگە ئورۇقلاپ قالىدىغان ئىش بولامدۇ؟ دەرەخ غازاڭ تاشلىمىسا بىخ سۈرەلمەيدۇ، بۇرادەر. مىللەتنىڭ غۇرۇرىنى دەپسەندە قىلىش، يۈزىنى تۆكۈشمۇ يېڭى دەۋردىكى بىر قاتار زىددىيەتلەرنى ھەل قىلىشنىڭ ئېھتىياجىدىن بولىدۇ. بۇنىڭ ئۆزىمۇ بىر پەلسەپە. ئەپسۇس، بىزنىڭ بۇ كەشپىياتىمىزنى تېخىمۇ كېڭەيتىشنىڭ ئىمكانىيىتى بولسىمۇ، لېكىن پاتېنت ئىلتىماس قىلىشنىڭ ئامالى يوق دەڭا. شۇنداقسىمۇ بىز قىلچە ئۈمىدسىزلەنمىدۇق. بۇ تۈرنىڭ باشلىقنىڭ ئالدىدىكى كوزىر تۈرگە ئايلانغىنى بىز ئۈچۈن شەرەپ. لېكىن، جەمئىيەتتىكىلەرنىڭ قارغىش ھاقارەتلىرى خۇددى تاش بوراندەك يېغىپ ۋۇجۇدىمىزنى ئىت تالىغان تاپدەك قىلىپ تاشلىدى. ئۇلارنىڭ دېيىشىچە، بۇ ئاتا بوۋىمىزنىڭ يۈزىگە قان يىرىغىنى چاچقاندىكە ئىش بولارمىش. ئۇلار بەزىدە بىزنى يۈزىمىزدىن يۈزىمىزگىلا «ھەي سولامچى» دەپ چاقىرىشىدۇ. ئاستا ئاستا بۇمۇ قۇلقىمىزغا سىڭىپ قالدى. ھازىر سېپىمىزدىكىلەرمۇ بىر بىرىمىزنى «سولامچى» دەپ چىرايلىق ئاتايدىغان بولۇۋالدۇق .

پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي كېلىۋاتىمىز. ئىشلارمۇ يۈرۈشۈۋاتىدۇ. ھەر نېمە دېگەن بىلەن دەردىمىزنى ئۆزىمىز بىلىمىز، باشقىلار ئويلاپمۇ يېتەلمەيدۇ. يېقىندىن بېرى چوشقىغا ئايلىنىپ قالغان پېتىمچە چىرقىراپ يۈرۈپ چۈش كۆرىدىغان بولۇپ قالدىم. مەشغۇلاتلارنىڭ كۆپلۈكىدىن نېرۋام چارچاپ قالغان بولسا كېرەك...

ئەمەلدارنىڭ ئاش قازىنى

تەرجىمە ئەسەر، ئاپتورى: جۇ خۇيخۇڭ

ئەنئەنىۋىي يۇنۇس تەرجىمىسى

مېنى باشقا ھەرقانداق ئاشقازانلار بىلەن سېلىشتۇرغاندا، مەندەك ئاشقازاننى ھېچ يەردىن تاپقىلى بولمايدۇ. مېنىڭ باشقا ئاشقازانلار بىلەن ئوخشىمايدىغان يېرىم شۇكى، مەن بولسام بىر ئەمەلدارنىڭ ئاشقازىنى. بولدى دېمە يلاقويى، مېنىڭچە: «ئاشقازان بولماق تەس ئىكەن، ئەمەلدارنىڭ ئاشقازىنى بولماق تېخىمۇ تەس ئىكەن»

ھازىر مەن دائىم خوجايىنىمنىڭ ئۆستۈرۈلۈشىدىن بۇرۇنقى كۈنلىرىنى سېغىنىپ قالمەن. شۇ ۋاقىتلاردا ماڭا كېلىدىغان يېمەكلىكلەرنىڭ كۆپىنچىسى دانلىق قارا ئاشلىق، ۋە ئاددىي تاماقلار ئىدى. مەن كۈنىگە ئۈچ قېتىم كەلگەن تاماقلارنى سالماقلىق بىلەن ئىنتايىن كىچىك ئېزىپ ھەزىم قىلاتتىم. ئاندىن كېيىن، قانغا ئوزۇقلۇق يەتكۈزۈپ بېرىش بىلەن بىرگە يەنە يۈرەك، ئۆپكە، تال قاتارلىق ئەزالارغا ئوزۇقلۇق يەتكۈزۈپ بېرىتتىم. شۇ چاغلاردا ھەرقايسى ئەپەندىلەر ماڭا باش لىغىشىپ، ماقۇللاپ تەشەككۈرنى بىلدۈرۈشۈپ كېتىشكەن، ھەتتا مەنمۇ ئۆزۈمنىڭ ھەزىم كۈنۈمنى شۇنداق مەنلىك ئۆتكەندەك ھېس قىلاتتىم. پۈتۈن بەدىنىم ئانچە كۈچىمە يالا لۆمۈلدەش ھەرىكىتىنى قانۇنىيەتلىك ھالدا كۈچلۈك ئېلىپ بارالايتتى. بىكار قالغان چاغلىرىمدا باشقا ئەزالار بىلەن دائىم پاراڭلىشىپ تۇراتتىم. ئۇلار ئۆزىنىڭ خىزمىتى، تۇرمۇشى ھەققىدە سۆزلەپ بېرىتتى، يەنە تېخى خوجايىنىنىڭ ئورنىدا ئۇنىڭ تەن ساغلاملىقىنىڭ گۈزەل كېلەچىكى ئۈستىدە غەم يېيىشەتتى .

ئەمما، خوجايىنىنىڭ مەنسىپى ئۆسۈشكە ئەگىشىپ، ئۇنداق ياخشى كۈنلەر بىر كەتكىنىچە قايتىپ كەلمىدى. خوجايىن مۇئاۋىن بۆلۈم باشلىقىغا ئۆستۈرۈلگەن شۇ كۈندىن باشلاپ بىز بىرخىل قايغۇلۇق ھالەتكە گىرىپتار بولدۇق. ئاشۇ نەچچە كۈن خوجايىنىنىڭ ئۆستۈرۈلگەنلىكىنى تەبىرىكلەش بىلەن ئۆتۈپ كەتتى. ئۇنىڭ خىزمەتداشلىرى، دوستلىرى، كەسپىي ئىشلىرى بىلەن كېلىپ-كېتىپ تۇرغانلار، ھەمدە ئۆزلىرىنى دەڭسەپ باقىدىغانلارنىڭ باردى-كەلدىسى بېسىمىدى. خوجايىن كېچە-كۈندۈز ئۆزىنى چۆرىدەپ ئولتۇرغان ئۈستەللەردە رومكا كۆتۈرۈش بىلەن بەند بولۇپ كەتتى. چوڭ بېلىق، چوڭ گۆشلەرگە قوشۇلۇپ زەھەردەك ئاچچىق بىر خىل سۇيۇقلۇق ئۈزۈلمەستىن ئىچمىگە قويۇلۇشقا باشلىدى.

چارچىغىنىدىن كېچە-كۈندۈز ئىشلەپ ھالىدىن كەتكىنىنى دېمە ياقويماي .

بارماق بىلەن ھېسابلاپ كۆرسەك، مۇئاۋىن بۆلۈم باشلىقلىقىدىن باشقارما باشلىقلىقىغىچە بولغان بەش يىل ئىچىدە خوجايىنىنى تەلىپى ئوڭدىن كەلدى دېيىشكە بولىدۇ. ئەمما ماڭا نىسبەتەن بۇ جەريانلار قارا باسقاندا كىلا ئىش بولدى. بۇ خىل قورقۇنچىلۇق چۈش بىر باشلىنىپلا ھېچ ئاخىرلىشىدىغاندەك قىلمايتتى. نەچچە يىللاردىن بېرى خوجايىنىنىڭ مېھماندارچىلىقى ئۈزلۈكسىز كۆپىيىپ باردى. مەن ئىشلىرىم تۈگىمەي تۇرۇپلا سىمنا قوشۇپ ئىشلەيتتىم. ئاخىرى ھېرىپ ھالىدىن كېتىپ ۋاي داد، دەپ كەتتىم. زىيانلىق ماددىلارنىڭ ئاشقازان، ئۈچەيگە چۈشۈشى بىلەن ھەممىزنىڭ ئىقتىدارى قالايمىقانلىشىپ چاتاق چىقىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، باشقا ئەزالارمۇ بەس-بەس بىلەن ماڭا ئۆز پىكىرلىرىنى ئېيتىشتى. جىگەر مەندىن بىزار بولۇپ، ئۆزىگە كېلىدىغان ماي مىقدارىنىڭ ئېشىپ كەتكەنلىكىدىن نارازى بولدى. تىرە ئاستى توقۇلمىسى مەن ئىشلەپ چىقارغان ئوزۇقلۇقلاردىن ئېشىپ قالغانلىرىنىڭ جىگەرگە يىغىلىپ قالغانلىقىدىن خاپا بولدى؛ شۇنىڭ بىلەن بىرگە قانمۇ قاراڭغۇلىشىپ كەتكەنلىكتىن، يۈز غوتۇلداپ ئۆزىگە زادى كىمنىڭ زىيانكەشلىك قىلغانلىقىنى بىلەلمەي يۈرەتتى. قاننىڭ يېپىشقا قىلىقى خېلىلا ئېشىپ كەتكەن ئىدى !

مەن «بۇ دەردىمنى كىمگە ئېيتاي» . مەن يوشۇرۇن ھالدا يۈرەك، مېڭىلەرگە سىلەر نېمىشقا بىرلىشىپ خوجايىنىغا نەسەت قىلالمايسىلەر، ئەمدى قانداق قىلىمىز؟ دېسەم. ئۇلار ماڭا قاراپ مۇرىلىرىنى قىسىشىپ، قوللىرىنى قويۇۋېتىشىپ ئامالسىزلىقىنى ئىپادىلەشتى. ئەكسىچە ئۇلار تېخى ماڭا تەسەللى بېرىپ، يەنىلا بەرداشلىق بېرىشىمنى، خوجايىنىنىڭ ئارزۇسى بويىچە، ئۆستۈرۈلىدىغان ئىدارىگە شېرىك بولۇشۇمنى كۈتۈپ تۇرۇشۇمنى، ئۇنچە جان پىدالىق كۆرسىتىپ كەتمەسلىكىمنى ئېيتىشتى. مەن ھەسرەت چېكەتتىم، ھەي، ئۇنىڭ ئارزۇسىنىڭ ئاخىرى نەگە بېرىپ توختىشىنى پەقەت ئالۋاستىلا بىلىدۇ ! شۇ كۈنى سەھەردە مەستلىكتىن ھوشۇمغا كېلىپ، پەقەت خوجايىنىنىڭ قورسىقىنى سىلغىنىچە خانىمغا ھەسرەتلىنىپ تۇرۇپ :

---ئەمەلدار بولۇپ ياشىماق ئاسان ئەمەس ئىكەنغۇ، مەن ئاشقازىنىمى بۇزۇپ، سالامەتلىكىمنى يامانلاشتۇرۇۋالدىم!---دېگەنلىكىنى ئاڭلاپ قالدىم .

قانداقلىكى بولمىسۇن خوجايىنىنىڭ مېنى ئېسىگە ئالمىقى ئاسان ئەمەس. تۇيۇقسىز بىر ۋاقىتتا مەن كۆز چانقىمىنىڭ بىردىنلا قىزىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلىپ قالدىم، ھە، يامغۇر ياغىدىغان بولدى !

ھېسابلاپ چىققىلى بولمايدىغان ھېسابلاش سوئالى

تاش بۇتخانا(شمىياۋ) يېزىسى ئەجدىھا ئەگىمى(لۇڭۋەن)بازارلىق 2-باشلانغۇچ مەكتەپ 4-يىللىق ئوقۇغۇچىلىرىغا 3-سائەتتە ھېساب دەرسى بار ئىدى، كونكرېت مەزمۇنى قوشۇش ئېلىش مەسىلىلىرىنى تەكرارلاش ئىدى. دەرسخانىدا جانلىق كەيپىيات يارىتىپ، ئوقۇغۇچىلارنىڭ تەپەككۇرىنى قوزغاپ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇش ئەمەلىيىتىدە ھېسابلاش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن، دەرس باشلىنىش قوغغۇرىقى چېلىنغاندىن كېيىن، لىۇ مۇئەللىم ئوقۇغۇچىلارغا مەسىلىلەرنى ئوتتۇرىغا قويغۇزۇپ، ئۆزىگە جاۋاب بەرگۈزۈپ، ئەڭ ئاخىرىدا ئۆزى خۇلاسە قىلىپ بەرمەكچى بولدى. ئوقۇغۇچىلا بۇنىڭدىن ئىنتايىن يېڭىلىق ھېس قىلىشىپ، لىۇ مۇئەللىمنىڭ بۇ خىل ئوقۇتۇش ئۇسۇلىغا بىردەك ئاۋاز قوشۇشتى .

خۇ يۇچى ئورنىدىن تۇرۇپ، ئارقىسىدىكى ساۋاقداشلارغا قاراپ كۆرەڭلىگىنچە :

---دادام ئېسىلزاڭلەر(دىخاۋ) مەيخانىسىدا مېھمان چاقىرىغان ئىدى، ئىككى بوتۇلكا ماۋتەي ھارىقى ئىچىلدى، ھەر بوتۇلكىسىنىڭ باھاسى ئۈچ يۈز يۈەن، ئىككى قاپ قىزىل مۇنار(خوڭ تاسەن) ماركىلىق تاماكتىن ئالدى، ھەر قېپىنىڭ باھاسى يۈز يۈەن، سەككىز قاپلىق يەل قازان تامىقى ئۈچۈن 1200 يۈەن خەجلىدى. سىلەر دەپ بېقىڭلار، دادام بۇ قېتىمقى مېھماندارچىلىققا جەمئىي نەچچە پۇل خەجلىدى؟--- دېدى. لىۇ مۇئەللىم يوقلىمىغا قاراپ ساۋاقداش خۇاڭ تۇدىنى جاۋاب بېرىشكە بۇيرۇدى. خۇاڭ تۇدى چاچلىرى قالايمىقان پاختىيىپ كەتكەن بېشىنى قاشلاپ، بىرھازا ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن : ---خۇ يۇچىنىڭ دادىسى بۇ مېھماندارچىلىق ئۈچۈن بىر كالىدىن ئايرىلىپ قاپتۇ،--- دەپ جاۋاب بەردى. ساۋاقداشلار ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، ھەيران قېلىشقىنىدىن كۈلۈشۈپ كېتىشتى. لىۇ مۇئەللىم ئۆزىنى تۇتۇۋالماي قالغان بولسىمۇ، تېشىغا چىقارمىدى، ئەمما، كۆڭلىدە خۇاڭ تۇدىنىڭ ئۆگىنىشى ياخشى بولماپتۇ، ئۇ نېمانداق غەلتە ئىش چىقىرىدىغاندۇ، دەپ ئويلىدى. خۇاڭ تۇدى مۇئەللىم ۋە ساۋاقداشلىرىغا قاراپ، يۈرەكلىك ھالدا :

---دېگەنلىرىم خاتا ئەمەس، ئانامنىڭ كېسىلىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن شەھەردىكى دوختۇرخانىغا ئاپارغان ئىدۇق، دادام پۇل تاپالماي، ئۆيىدىكى كالىنى ئىككى مىڭ يۈەنگە ساتقان،---دېدى. لىۇ مۇئەللىم چىن كۆڭلىدىن قايىل بولغان ھالدا كۈلۈمسىرىگىنچە، بېشىنى لىگىشتىپ :

---ساۋاقداش خۇاڭ تۇدىنىڭ جاۋابىنىڭ داۋىلىسى بار...دېدى. مۇئەللىمنىڭ سۆزى ئاياغلاشماي تۇرۇپلا خۇيۇچىنىڭ ئاغزىنى كالىچايتقىنچە ھىجىيىپ قوپۇپ مۇنداق سوئالنى ئوتتۇرىغا قويدى :

---خۇاڭ تۇدنىڭ جاۋابى خاتا ئەمەسمۇ؟

---قانداقسىگە توغرا بولمىسۇن،---دېدى ليۇ مۇئەللىم. خۇ يۇچى كۆرەڭلىگىنىچە :

---مېنىڭ دادام بىر موچەن پۇلىنىمۇ خەجلىمىدى، ئۇ پەقەت تالونغا ئۆزىنىڭ ئىسمىنى يېزىپ قويسلا بولدى،---دېدى. ليۇ مۇئەللىم شۇ ۋاقىتتا ئاندىن خۇيۇچىنىڭ دادىسىنىڭ مۇئاۋىن بازار باشلىقى ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى. ليۇ مۇئەللىم ھەق-ناھەققە قانداق ھۆكۈم قىلىشقا ئامالسىز قېلىپ، بۇ ئاچماق سۆز تېمىسىدىن ئۆتۈپ كېتىش ئۈچۈن، خۇاڭ تۇدنى مەسىلە ئوتتۇرىغا قويۇشقا بۇيرۇدى .

خۇاڭ تۇدى بۇرنىنى تارتىۋەتكەندىن كېيىن، بېشىنى كۆتۈرۈپ، سوتالنى ئوتتۇرىغا قويدى :

- مېنىڭ دادام بىر يىل تېرىقچىلىق قىلىپ 900 جىڭ بۇغداي، مىڭ جىڭ كۆممە قوناق ئالدى. بۇغداي بىلەن قوناقنىڭ ھەر بىر جىڭى ئوخشاشلا ئالتە مو؛ ئۆيدىكى كالا ئىككى مىڭ يۈەنگە سېتىلدى، كەنت يىللىق ھېساباتتىن ئائىلىمىزگە نامراتلارنى يۆلەش ئۈچۈن ئىككى يۈز يۈەن بەردى؛ شەھەردە ياردەمگە تايىنىپ ئوقۇۋاتقان تاغام بىر يىلدا بەش يۈز يۈەن بېرىدۇ. دادام بۇنىڭدىن ئورۇق سېتىۋېلىش ئۈچۈن 90 يۈەن، خىمىيىۋى ئوغۇت سېتىۋېلىش ئۈچۈن 300 يۈەن، دورا چېچىش ئۈچۈن 20 يۈەن، تراكتوردا يەر ئاغدۇرۇش ئۈچۈن خەقلەرگە 80 يۈەن بېرىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، بىر يىل ئىچىدە يۇقىرىغا ئالاھىدە مەھسۇلات بېجى، قان بېجى(مال-چارۋىنى سويۇش بېجى)، پىلانلىق تۇغۇت ھەققى، خەلق ئەسكەرلىرىنى مەشقلەندۈرۈش ھەققى، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى ھەققى، مائارىپ ھەققى ۋە كەنت كادىرلىرىدا قالىدىغان ھەقلەرنى تاپشۇرۇش ئۈچۈن 800 يۈەن چىقىم بولىدۇ. ئائىلىنىڭ تۇز، كۆمۈر، كىيىم-كېچەك سېتىۋېلىش ئۈچۈن 700 يۈەن خەجلىنىدۇ، كەنت شىپاخانىسىدا 190 يۈەن قەرز بار. ئانام شەھەرگە كېسەل كۆرسەتكىلى بېرىپ 2900 يۈەن چىقىم بولدى. سىلەردىن سوراپ باقاي، بىزنىڭ بىر يىللىق كىرىمىمىز قانچە پۇل بولىدىكەن؟

ليۇ مۇئەللىمنىڭ بۇرنى ئېچىشىپ، ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ قويۇپ، زورىغا كۈلۈمسىرەپ :

---بۇ مەسىلنى ھېسابلىغىلى بولمايدۇ.....كىمنىڭ يەنە ئاددىراق مەسىلىسى بار؟---دېدى .

ليۇ جيا جىيې ئورنىدىن تۇرۇپ :

---مېنىڭ دادام بازارلىق ساقچىخانىدا ئىشلەيدۇ، ھەر ئايلىق ئىش ھەققى مىڭ يۈەن. ئائىلىمىزدىكى ئالتە جاننىڭ ھەممىسى دادامنىڭ تۇرمۇشىغا تايىنىدۇ، ئائىلىمىزنىڭ ھەر ئايلىق ئىستېمال چىقىمى 600 يۈەن، بۇ يىل ئۆيىمىزنى زىننەتلەش ئۈچۈن 12 مىڭ يۈەن خەجلىدۇق، بىر چەت ئەل موتۇسپىكىلىتىنى توققۇز مىڭ يۈەنگە سېتىۋالدىق. سوئال: يىل ئاخىرىدا دادامنىڭ مائاش كارتىسىدا

يەنە قانچە پۇل قالدۇ؟---دېدى. ليۇ مۇئەللىم :

- بۇ سوئال ناھايىتى ياخشى ئوتتۇرىغا قويۇلدى... تۆۋەندە ساۋاقداش ۋاڭ لىڭ بۇ سوئالغا جاۋاب بېرىپ باقسۇن، دېدى. ۋاڭ لىڭ نازلىنىپراق ئورنىدىن تۇرۇپ :

- ليۇ جياجېينىڭ دادىسىنىڭ بىر يىللىق مائاشى 12مىڭ يۈەن، ئۇنىڭ ئائىلىسىنىڭ بىر يىلدا جەمئىي 28مىڭ ئىككى يۈز يۈەن چىقىم قىلىپتۇ، ليۇ جياجېينىڭ دادىسىنىڭ مائاش كارتىسىدا پۇل بولماسلىقى كېرەك،---دەپ جاۋاب بەردى. ۋاڭ لىڭنىڭ گېپى ئاياغلىشىشى بىلەنلا، ليۇ جياجېي تاتىرىپ، ئىنتايىن كۆرەڭلىگىنىچە :

- ساڭا دەپ قۇياي، دادامنىڭ مائاش كارتىسىدا 12مىڭ يۈەن بار، بىز ئادەتتە دادامنىڭ مائاش كارتىسىنى ئەسلا مىدىرلاتمىدۇق،---دېدى. ليۇ مۇئەللىم ليۇ جياجېينىڭ دادىسىنىڭ ساتچىخاننىڭ باشلىقى، شۇنداقلا بىر ئەمەلدار ئىكەنلىكىنى ئويلاپ يەتتى. دەل شۇ ۋاقىتتا ما فۇگۇي ئىسىملىك بىر ئوقۇغۇچى ئالدىراپ-تېنەپ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ، ئۆزىنىڭ مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى، ئۇ بىر دېھقاننىڭ بالىسى بولۇپ، ھەرقانداق ئىشنى ئېنىق سوراپ بىلىۋالماي قەتئىي بولدى قىلمايتتى .
ما فۇگۇي بىردەم بۇرنىنى تارتقاندىن كېيىن، قىزارغىنىچە :

---مېنىڭ دادام كەنتتە بىر ماگىزىن ئاچىدۇ، تەخمىنەن بىر كۈندە 80يۈەنلىك مال سېتىلىدۇ، ئەسلى باھاسى 60يۈەن ئەتراپىدا، ھەر يىللىق تاپاۋەت بېجى بىلەن باشقا تۈرلۈك ھەقلەر ئۈچۈن 1200يۈەن تاپشۇرىدۇ. سوئال: مېنىڭ دادام بىر يىلدا جەمئىي قانچىلىك پايدا ئالىدۇ؟---دېدى .
ليۇ مۇئەللىم ئۇنى ماختاپ :

- بۇ سوئالنىڭ ياخشى ئوتتۇرىغا قويۇلدى. ساۋاقداش لى مىڭ بۇ سوئالغا سىز جاۋاب بېرىڭ،---دېدى.
لى مىڭ بېشىنى سالغىنىچە بىردەم ئويلانغاندىن كېيىن :

- بىر يىلنى 360كۈن دەپ ھېسابلىغاندا، ھەر كۈنى ئەسلىدىكى باھاسىنى چىقىرىۋەتكەندە 15يۈەن ئېشىپ قالىدۇ، ئىككى سانى كۆپەيتكەندە 5400يۈەن بولىدۇ، باج تاپشۇرۇشقا كېتىدىغان پۇلنى ئېلىۋەتكەندە 4200يۈەن بولىدۇ،---دېدى. ليۇ مۇئەللىم دەرھال باھا بەرمەكچى بولۇپ، ما فۇگۇيگە قاراپ باش چايغىنىچە :

- لى مىڭنىڭ جاۋابى توغرىمۇ؟-دېدى. ما فۇگۇي قاپقىنى سۇزۇپ، ليۇ مۇئەللىمگە قاراپ تەمكىنلىك بىلەن :

- خاتا؟ كەنتتىكىلەرنىڭ نەرسە كېرەك سېتىۋېلىشقا پۇلى يوق، دائىم دېگۈدەك ئاق ھۆججەت يېزىپ بېرىدىغان تۇرسا...يىل ئاخىرىغا بارماي دادامنىڭ دوكىنى تاقىلىپ قالمادۇ،---دېدى. ليۇ مۇئەللىم بۇ

زەربىدىن بىرھازاغچە ئىنكاس قايتۇرالمىي تۇرۇپ قالدى، كۆڭلىدىكى گەپنى قىلغاندا بۈگۈن قانداقسىگە بۇنداق غەلتە مىساللار ئوتتۇرىغا قويۇلدىغاندۇ، دەپ ئويلاۋاتاتتى .

بەزى ساۋاقداشلار :

- بىزگە بۇ مەسىلىلەرنى ھېسابلاتقۇزماي ، ليۇ مۇئەللىم ئۆزىڭىزنىڭكىنى ھېسابلاپ بېرىڭ،-دېيىشتى. ليۇ مۇئەللىم :

-مەن قانداقمۇ ھېسابلىيالايمەن؟ ئايلىق مائاشىم 650يۈەن، ئۆتكەن يىلى پەقەت ئون ئايلىقنى تارقاتتى ...

توساتتىن دەرىستىن چۈشۈش قوغغۇرىقى چېلىندى. ليۇ مۇئەللىم يېنىك بىر تىنىپ، ئالدىراش ھالدا دەرىستىن چۈشۈشنى جاكارلىدى .

ئە نۆۋەر يۇنۇس تەرجىمىسى

يوللىغۇچى : ئە نۆۋەر يۇنۇس ئادرېسى : مارالبېشى ناھىيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتۇش-تەتقىقات

ئىشخانىسى

ئېغىز ۋە قۇلاق

تەرجىمە ئەسەر، ئەسلى ئاپتورى : سۇي گېنخې

نېمە ئۈچۈن ئادەملەردە بىر ئېغىز ئىككى قۇلاق بولىدۇ، ئەمەلىيەتتە ياراتقۇچى ئىنتايىن دانىشمەن بولۇپ، ئادەملەرنى ئاز سۆزلەپ كۆپ ئاڭلىسۇن دەپ ئاشۇنداق ياراتقان. يەنە ئادەملەرنىڭ كۆپ سۆزلەپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئېغىزنىڭ ئىككى تەرىپىگە لەۋنى يارىتىپ، ئېغىزنى يۇمۇشقا توغرا كەلگەندە چوقۇم ئېغىزنى يۇمۇشقا ئەسكەرتكەن. ئادەملەرنىڭ كۆپرەك ئاڭلىشىغا ئىلھام بېرىش ئۈچۈن قۇلاقنى مەڭگۈ ئوچۇق ھالەتتە ياراتقان، يەنە قۇلاق ئىچىگە ئالاھىدە قۇلاق دەھلىزىنى يارىتىپ، ئۇنى چىرايلىق تۈسكە ئىگە قىلىپلا قالماستىن، باشقىلارنىڭ كەينىدىن قىلىنغان قورۇق غەيۋەت-شكايەتلەرنى ئاڭلىمىسۇن دېگەن .

ئەمما، رېئاللىقتا ئادەملەر ئېغىز ۋە قۇلاقنىڭ مۇناسىۋىتىنى ياخشى بىر تەرەپ قىلالماي، ياراتقۇچىغا باش ئاغرىقى تېپىپ بەردى. ئادەملەر ھامان سۆزلەشكە ئەھمىيەت بېرىپ، ئاڭلاشقا سەل قاراپ كەلدى. گەپ قىلمايدىغان ۋاقىت ۋە قىلسا بولمايدىغان گەپ سۆزلەنمۇ پەرق ئەتمەستىن توختىماي سۆزلىدى، ئەمما، ئاڭلاشقا تېگىشلىك گەپ-سۆزلەرنى ئاڭلىماستىن قۇلاقلىرىنى يوپۇرۇۋېلىشتى. دۇنياغا مەشھۇر مۇخبىر مارك سىن دۇنيادىكى كۆپلىگەن مەشھۇر شەخسلەرنى زىيارەت قىلىپ كۆرۈپ، نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ باشقىلارنىڭ قەلبىدە چوڭقۇر تەسىر قالدۇرالماسلىقىدىكى سەۋەبىنىڭ قارشى تەرەپنىڭ سۆزىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاشقا سەل قارىغانلىقى.....ئۇلارنىڭ زوق-شوق بىلەن سۆزلەپ، باشقىلارنىڭ ئۆزىگە نېمە دەۋاتقانلىقىغا قەتئىي قۇلاق سالمايدىغانلىقىدىن بولغانلىقىنى بىلگەن. شۇڭا، ئۇ مۇنداق يەكۈن چىقارغان: كىشىلەرنىڭ ئاڭلاش ئىقتىدارىنىڭ ئاجىز بولۇشى سۆزلەش ئىقتىدارىغا باغلىق .

ئەگەر ئەتراپىمىزدىكى ئادەملەرنى كۆز ئالدىمىزغا كەلتۈرىدىغان بولساق، ياخشى ئوبرازنى تىكلەش ئۈچۈن ئالدى بىلەن، بىر ياخشى ئاڭلىغۇچى بولۇشتا پۇت تىرەپ تۇرۇش كېرەكلىكىنى بىلىپ يېتەلەيمىز. مارك سېن بىزگە مۇنداق بىر مەخپىيەتلىكى دەپ بەرگەن: " سىز بىلەن پاراڭلاشقان ئادەم، ئۆزىنىڭ ئىشىنى ھامان سىزنىڭ ئىشىڭىزدىن قىزىقارلىق دەپ قارايدۇ." بۇ مەخپىيەتلىكىنى ئەستە

مەھكەم تۇتۇۋالغاندا، كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش ئارقىلىق خىلمۇ-خىل گۈزەللىكنى ھېس قىلغىلى بولىدۇ، چۈنكى «كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش ئارقىلىق ھەرقانداق يەردە بىلىم ئالغىلى بولىدۇ» ئۇنداق ئەمەسمۇ، دەرىخانىدا، كىشىلىك ئالاقىدە، پايدا ئالغۇچى ھامان پۈتكۈل ۋۇجۇدى بىلەن كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلايدىغانلار بولىدۇ، ئالغا باسقۇچلار جەزمەن پۈتۈن زېھنى بىلەن ئاڭلىغۇچىلار بولىدۇ. غەرب پەيلاسوپلىرى ئارىسىدا «دۇنيا زەن سېلىپ ئاڭلىغۇچىلارغا مەپتۇن» دېگەن سۆزلىرىدىمۇ يەنىلا بۇ خىل داۋلى بار .

گەرچە سۆزلىگۈچى ھەمىشە چاۋاك ۋە ئالقىشقا ئېرىشكەن بىلەن، بىراق ئاشۇ چاۋاكىمۇ ئىككى ئالغاندىن چىقىدۇ، ئالقىش بولمىسىمۇ مۇۋاپىق بولمايدۇ. كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىغۇچىلار بولسا ناھايىتى كۆپ قوللاشقا ئېرىشىدۇ، قوللاش دەل ئۆزىنىڭ قەلبىدىن چىققان بولىدۇ. ھەرقانداق سورۇندا، ھەرقانداق ئادەم كۆڭۈل قويۇپ، بىر ئوي-پىكىرنى بىر يەرگە يىغىپ، كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىغۇچىلارنى تۈۋەن مۆلچەرلىمەسلىكىنى بىلمەيدۇ. چۈنكى، بۇددا دىنىي ئەقىدىسىدە بۇددا دىنى مۇخلىسلىرى، «گەپ قىلماسلىق» ئارقىلىق نېرۋاناغا يېتەلەيدۇ .

كۆپ سۆزلەش سۆزلىگۈچىنىڭ ئۆزىگە بالا-قازا ئېلىپ كېلىدۇ، ئاڭلاشتا بولسا جەزمەن ئۇنداق بالا-قازادىن ساقلانغىلى بولىدۇ. خۇددى جىمجىت ئىپتىدائىي ئورمانلىقتا ماڭغاندا، كۆزنىڭ رولىغا تايىنىشلا كۇپايە قىلماستىن، قۇلاق ئارقىلىق پۈتۈن زېھنىنى يىغىپ ئەتراپنى كۆزىتىپ ئۆز بېشىمچىلىق بىلەن ئاۋاز چىقىرىپ ئۆزىگە بالا تېپىۋېلىشتىن ساقلانغاندەك بىر ئىش .

يوللىغۇچى : ئەنۋەر يۇنۇس ئادرېسى : مارالبېشى ناھىيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتۇش-تەتقىقات ئىشخانىسى

تاللاپ بېكىتكۈچى مۇھەررىر: دىلشات ئىدرىس

تەڭرىنىڭ شاپائىتى

تەڭرى ھەقىقەتەنمۇ قۇدرەتلىك ھەم سېخى ئىكەن .

بەزىلەر "رىزىمىزنى ياراتقان ئىگەم ئۆزى بېرىدۇ" دەپ كۈنلىرىنى ھۇرۇنلۇقتا ئۇخلاپ ياكى ئويۇن ئويىناپ بىكار ئۆتكۈزۈشتىۋىدى، دەرۋەقە تەڭرى ئۇلارغا تېگىشلىك نېسىۋىسىنى بەردى .

تەڭرى ئۆمرىدە نۇرغۇن پۇلى بولۇشى، راھەت-پاراغەتتە تۇرمۇش كەچۈرۈشى ئارزۇ قىلىدىغان، ئۇخلىسىمۇ پۇل چۈشەيدىغان، ئەمما ئۆز تەقدىرى ئۈچۈن كۈرەش قىلىشى، راھەتتە ياشاش ئۈچۈن تەر تۆكۈپ ئەمگەك قىلىشى، جاپا چېكىشى خالىمايدىغان، "بەرسەڭ يەيمەن، ئۇرساڭ ئۆلمەن" دەپ، غايىبىتىن ئامەت كۈتۈپلا يۈرىدىغان بەزى پۇلپەرەس، راھەتپەرەس كىشىلەرگە جاھاندىكى جىمكى غۇربەتچىلىك، يوقسۇزلۇق ۋە گادايلقنى ئاتا قىلدى. بىرەر ئەمەل-مەنەسپكە ئېرىشىپ، باشقىلارنى ئۆزىگە بويسۇندۇرۇپ ياشاشنى، باشقىلارنىڭ ئالدىدا ئۆز ھەيۋىسىنى نامايان قىلىپ، يۇقىرى مەرتىۋە ۋە چوڭ يۈز ئابروىغا ئېرىشىشى ئارزۇ قىلىپلا يۈرىدىغان، ئەمما ئۆز ئۆمرىدە بىرەر قېتىممۇ باشقىلارنى ئويلاپ باقمىغان، باشقىلار ئۈچۈن خىزمەت قىلىشى، جاپا چېكىشى بولسا ئەسلا خالىمايدىغان، ھەتتا نېمىنىڭ ھەق، نېمىنىڭ ناھەق ئىكەنلىكىنى توغرا تەپەككۇر قىلالغۇدەك ئەقىلىمۇ بولمىغان بەزى ئەمەلپەرەس، ئابروىپەرەس ۋە شەخسىيەتچى كىشىلەرگە بولسا جاھاندىكى جىمكى يېقىرلىق، موھتاجلىق ۋە ئىتائەتمەنلىكىنى ھەدىيە قىلدى

ھەتتا ئاخىرى ئۇلارغا يەنە ئۆلۈمىمۇ قوشۇپ بەردى .

يوللىغۇچى : ئىمىن مەھمەت (ئوقۇغۇچى)

ئادرېسى : قەشقەر مالىيە-سودا مەكتەپ 2005-يىللىق بوغالتىرلىق سىنىپىدىن

تاللاپ بېكىتكۈچى مۇھەررىر: دىلشات ئىدرىس

مەن بىلەن توي قىلىشنى خالامسىز

مەن تېببىي ئۇنىۋېرسىتېتنى پۈتتۈرگەن ئالىي مەلۇماتلىق، كېلىشكەن يىگىتمەن. ھەرقانداق توي ئىشنى ئويلىشىۋاتقان قىزلارنىڭ ئەڭ نەمۇنە تاللاش ئويىڭىزنى بولالايمەن. مەن بىلەن توي قىلىشىڭىز: دوست - دۈشمەنلىرىڭىزنىڭ كۆزىدىن ئوت ، بۇرىدىن قان كەتكۈزەلەيسىز .

مەن ئالىي مەلۇماتلىق ياش ھەم رومانىك ئىلھاملارغا باي. ھەرگىزمۇ سىزنىڭ كىيىنىشى . يەپ ئىچىشى پائالىيەتلىرىڭىزگە ئارىلاشمايمەن. بولۇپمۇ پادىچىلار ئىشتىنىنى كەيمە ، ئايال كىشىمۇ ھاراق ئىچەمدۇ ؟ دېگەندەك قالاق گەپلەرنى قىلىپ سىزنى بىئارام قىلمايمەن ، 6يىللىق ئالىي مائارىپ مەندە ئاياللارنىڭ گۈزەللىكىدىن ئورتاق ھۇزۇرلىنىشتىن ئىبارەت ئالەمشۇمۇل ئىنتىرناتسىيۇنال روھنى يېتىلدۈردى. بۇ توغرىسىدا مەن ئۈچۈن ئۆزىڭىزنىڭ ياشلىقى ۋە بارلىقىنى ئايىماي تەقدىم قىلغان قىز ساۋاقداشلىرىمغا رەھمەت دەڭ .

مەن ناھايىتى ئۇياتچان، ياتلار بىلەن سۆزلەشكەندە كۆزىڭىزگە تىكىلىپ قارىيالمايمەن. كۈچۈم يەتمىگەن ئىشقا كىرىشىۋېلىپ بەھۇدە ئاۋارە بولمايمەن. تاماكا تاشلاشنى قانچە قېتىم جاراڭلىق ، جاراڭسىز ، ھىسسىياتلىق ، ھېسسىياتسىز ھالدا ئىرادە قىلغان بولساممۇ ھازىرغىچە تاشلىيالمىدىم. مەن بىلەن توي قىلىشىڭىز: كەچلىك ئولتۇرۇش بەزمىلەرگە بەخىرامان قاتنىشىپ ئەل جامائەتلىرىڭىزنىڭ ئارىسىدا ئادەمگە چىلىكىنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ زور شۆھرەت قازىنالايسىز. سەرخىل جىنسلىرىدىن دىلكەش دوست تۇتالايسىز. بالىلىق بولۇپ قالساقمۇ كارايىتى چاغلىق ، مېنىڭ ئانام گەرچە 60تىن ئاشقان بولسىمۇ بالىغا قاراش ۋە زىپىسىدىن تامامەن چىقالايدۇ ، ئەلۋەتتە ئائىلە ئىقتىسادىمىزغا مېنىڭ ئارىلاشقۇم يوق ، سىزنىڭ كىيىم - كىچەك ياسىنىش تارىخىدا دوست - دۈشمەنلىرىڭىزنىڭ ئالدىدا بويۇن قىسىپ قالغىنىڭىزنى كۆرسەم چىدىيالمايمەن. شۇڭا ئىقتىساد ئەركىنلىكىنى سىزگە بېرىمەن.

ئەتىگەندە ئورنۇمدىن تۇرۇپ ناشتا قىلىدىغان ۋاقىتم ساناقلىق . مەن بىلەن توي قىلىشىڭىز، فىگۇرىڭىزنى ئەسلى پىتى ساقلىيالايسىز؛ مېنىڭ كېلىشكەن قامىتىم ۋە ھۆسنۇم ئەتىگەندە سىزگە چەكسىز ئېستېتىك ھۇزۇر بېغىشلايدۇ. كەچتە كەلمەي سەھەرگە ئۆلگۈرۈپ كەلسىڭىزمۇ بىلمەي يېتىۋېرىمەن . ياشسۇن ئەركىنلىك! كۆڭلىڭىزنى ھەرگىز پاراكەندە قىلمايمەن.

مىنىڭ ھازىرقى مال مۈلۈك بىساتىم ھەر ھالدا ئىككىمىزنىڭ توي ئىشىغا يېتىدۇ. دادام رەھمەتلىكتىن قالغان ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي بار .

ھازىرچە ئانام يالغۇز ئولتۇرۇۋاتىدۇ، توي پۈتسە ئانامغا كىچىكرەك ئۆي ئىجارە ئېلىپ بېرىپ ئىككىمىز دادامدىن تەۋەرىۋك قالغان ئۆيدە ئولتۇرىمىز. دېمىسىمۇ يالغۇز ئانام بۇ چوڭ ئۆيدىن قورقىدۇ. ئۆزۈم بۇ ئۆينى ساڭا ئاتاپ قويدۇم دەپ نەچچە ئېيتقان .

يوللىغۇچى : سەرگەندار ئادىپسى : قاراماي

تالاپ بېكىتكۈچى مۇھەررىر: دىلشات ئىدرىس

بىر سۆزلۈك پەرق

خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش خەلق پۇلى ئۈچۈن خىزمەت قىلىشقا ئۆزگەردى، ئاتا-ئانىغا ۋاپادار بولۇش باشلىققا ۋاپادار بولۇشقا ئۆزگەردى، خىزمەتلەرنى تەتقىق قىلىش يەپ - ئىچىنى تەتقىق قىلىشقا ئۆزگەردى، مەن ئاۋام ئۈچۈن ئاۋام مەن ئۈچۈنگە ئۆزگەردى، ئامما بىلەن زىچ ئالاقە باغلاش رەھبەرلەر بىلەن زىچ ئالاقە باغلاشقا ئۆزگەردى، ئەمەلىيەتنى چىقىش قىلىش ئەۋزەللىكىنى چىقىش قىلىشقا ئۆزگەردى، ئاممىۋى لۇشىيەندە مېخىش رەھبەرلىك لۇشىيەندە مېخىشقا ئۆزگەردى، جەمئىيەتكە تۆھپە قوشۇش جەمئىيەتتىن نەپ ئېلىشقا ئۆزگەردى .

..»(فېلىيە تون ئايلىق ژۇرنىلى،، 2005-يىللىق 12-سانىدىن تەرجىمە قىلىنغان .)

يوللىغۇچى : رۇزىمە مەت جېلىل ئادرېسى : شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئۇچۇر پەن - تېخنىكىسى ئىنستىتۇتى

2004-يىللىق 6-سېنىپ ئوقۇغۇچىسى

تاللاپ بېكىتكۈچى مۇھەررىر: دىلشات ئىدىرىس

خوتۇنلارغا 19 ماددىلىق تۈزۈم

ئەكبەر ئابلىمىت

مۇشۇ كۈنلەردە خوتۇن خەقنى باشقۇرماق بەكلا تەسلىشىپ كېتىپ بارىدۇ. ئەجدادلىرىمىز خوتۇن دېگەننى ئارا كۈندە بىر قامچىلاپ يىكتەك قىلىپ باشقۇرۇپتىكەن، بىزگە كەلگەندە بۇ ئەنئەنە بۇزۇلدى. ئۇرساڭ خوتۇن زومىگىرى دەيدۇ، ئۇرمىساڭ قول قىچىشىپ ئادەمنى شۇك ئولتۇرغىلى قويىمىغان. زامان تەرەققىي قىلغانسىرى، ھەممە ئادەمنىڭ كاللىسى ئېچىلىپ سەگەكلىشىپ كەتكەنسىرى، خوتۇننى ئۆزۈڭنىڭ دېگەن يېرىگە ئاپارمىقىڭ، كىرىپ كۆتۈرۈپ قارىيالماس قىلىۋەتسىڭ ئوڭاي ئەمەسكەن. شۇڭا، خوتۇننى تۈزۈم ئارقىلىق باشقۇرۇش بىردىنبىر ياخشى چارە بولسا كېرەك، دەپ ئويلىدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىشلەۋاتقان ئىدارە-ئورۇنلارمۇ بىزنى تۈزۈم ئارقىلىق راۋۇرۇس ئادەم قىلىدۇ ئەمەسمۇ؟ بۇ تۈزۈم شۇنىڭغا تەقلىد قىلىندى.

خەلقىمىزنىڭ مەدەنىيەت ئەنئەنىسىگە ۋارىسلىق قىلىش ۋە ئۇنى تەرەققىي قىلدۇرۇپ يېڭىلاش، ئاۋام پۇقرانىڭ ئائىلە ئىنتىزامىنى تەرتىپكە سېلىپ، ئائىلىلەرنىڭ نورمال تەرتىپىنى ساقلاش ۋە ئاياللارنىڭ ئائىلىۋى تۇرمۇشىنى قېلىپلاشتۇرۇش ئۈچۈن، مەزكۇر «تۈزۈم» تۈزۈپ چىقىلدى. مەزكۇر تۈزۈم چوڭ-كىچىك شەھەر، ناھىيە بازارلىرىدىكى باشباشتاق، تۇرمۇشى تەرتىپسىز ياش چوكانلارغا تەتبىقلىنىدۇ؛ ۋۇجۇدى پاك، سەمىمىي، مۇلايىم، كۆيۈمچان، ۋاپادار ئاياللارغا ماس كەلمەيدۇ. ئەھلى مەزلۇملىرىمىز ۋاقىپلانغاي :

1. خوتۇن كىشىنىڭ ئېرىنى سۆيۈش ۋە ئۇنى قەتئىي ھىمايە قىلىش، ئېرىنىڭ يېتەكلىشىگە مۇتلەق بويسۇنۇش مەجبۇرىيىتى بولىدۇ. ئائىلىۋى مەشغۇلات ۋاقتىغا قاتتىق ئەمەل قىلىش، ئەتىگىنى سائەت 6 دە ئورنىدىن تۇرۇپ ناشتىلىق تەييارلاش (ئۆلچىمى ھەر بىر ئائىلە ئەزاسى ئۈچۈن بىر كوي)، ۋاقتىنى كېچىكتۈرمەسلىك-ھۇرۇنلۇق قىلماسلىق، كەچتە سائەت 11:30دىن كېيىن ئۇخلاش ۋە ئۇخلاشتىن بۇرۇنقى يۈز يۇيۇش ۋاقتى 3 مىنۇتتىن ئېشىپ كەتمەسلىك؛ بىر كۈن جاپالىق ئىشلىگەن ئېرىنىڭ بەدىنىنى تۇتۇپ قويۇش، بالىنىڭ قىيا-چىيا قىلماسلىقىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك. بۇ جەھەتتە

لىگىتاسمىلىق قىلماسلىق، غۇدرىماسلىقى لازىم. مۇلازىمەت سۈپىتىنى تۆۋەنلىتىۋېتىش مەنى قىلىندۇ، ھېيت-بايرام ۋە ئارام كۈنلىرى دەم ئېلىش چەكلىنىدۇ.

2. خوتۇن بولغۇچى تەربىيىلىنىپ تۇرۇشى، ئاشپەزلىك تېخنىكىسىنى ئۈزلۈكسىز يۇقىرى كۆتۈرۈش سىرت، يەنە ئۆيىنى ئالىي مېھمانسارايلىرىنىڭ ئۆلچىمى بويىچە رەتلىك تۇتۇشى، شۇنىڭدەك ئۇيغۇر تېبابەت ساۋاتلىرىغا ئىگە بولۇشى كېرەك.

3. خوتۇن بولغۇچى ھەر ۋاقىت ئۆزىنى تۈزەشتۈرۈپ يۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىشى، ئائىلىدە رەتسىز، قالايمىقان كېيىنىپ يۈرمەسلىكى (ئۇخلاش كىيىمى بۇنىڭ سىرتىدا)؛ سىرتقا چىققاندا، ساغىگىل-سۇڭگۈل، ئالا-بۇلىماچ كىيىملەرنى كىيىپ يۈرمەسلىكى، «ئاشخانغا كىرگەندە ئۇستا ئاشپەز، ئاشخاندىن چىقىپلا لەۋەن يارلار» بولۇشى كېرەك.

4. خىزمەتتە بولسا، ھەر ئايلىق ئىش ھەققى، مۇكاپاتى ۋە بارلىق كىرىملىرىنىڭ ھەممىسىنى چوقۇم تولۇقى بىلەن ئېرىگە تاپشۇرۇشى ھەم بۇنىڭغا قارشى ئىدىيىدە بولماسلىقى، يوشۇرۇن پۇل ساقلىماسلىقى؛ ھەر كۈنلۈك چىقىمى 10 كۈندىن ئېشىپ كەتمەسلىكى (ھېيت-بايرامدىن سىرت) كېرەك. ئەركىشىدە ئايالىنىڭ چىقىم ئەھۋالىنى ئىگىلەپ تۇرۇش، سۈرۈشتە قىلىش ھوقۇقى بولىدۇ.

5. ئەرنىڭ ئاتا-ئانىسىنى ئۆزىنىڭ ئاتا-ئانىسى ئورنىدا كۆرۈپ كۈندىلىك تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈشى، ئاسرىشى، ھۆرمەتلىشى لازىم. ھەدىسىلا بىر تەرەپلىمە ھالدا ئۆزىنىڭ ئاتا-ئانىسى ئۈچۈن كەتمەن چېپىپ ئائىلىنىڭ ئىناق كەيپىياتىغا تەسىر يەتكۈزۈشكە رۇخسەت يوق .

6. ئائىلىنىڭ ئىقتىسادىي يۈكسىنى نەزەردە تۇتۇپ ئايالىنىڭ تۈرلۈك ناملاردىكى قاتار چايلارغا قاتنىشىشى قەتئىي مەنى قىلىندۇ .

7. ئائىلىدە ئەرنىڭ مۇتلەق نوپۇزى گەۋدىلىنىشى، ئىچىش-چېكىشىگە زىيادە چەك قويۇلماسلىقى، يېرىم كېچىدە ياكى تاڭ ئاتقاندا كەلسە كۆپ سۈرۈشتە قىلىنماسلىقى لازىم. ئايال بولغۇچى «كورپىيە فىلىم» لىرىنى ئەستايىدىل كۆرۈپ، ئاشۇ فىلىملەردىكى ئايال پېرسوناژلارغا ئوخشاش ئېرىگە ساداقەتمەنلىك كۆرسىتىشى لازىم.

8. ئېرىگە خالىغان ۋاقىتتا تېلېفون قىلىپ، ئەر بولغۇچىنىڭ خۇش كەيىپىنى بۇزۇشىغا رۇخسەت قىلىنمايدۇ. تېلېفون بەرمىسە بولمايدىغان ئىش چىققاندا تېلېفون قىلىشى، تېلېفوندا پەقەت ئاساسىي مەقسەتتە سۆزلىشى لازىم. تېلېفوندا سۆزلەشكەن ئومۇمىي ۋاقتى بىر مىنۇتتىن ئاساسەن ئېشىپ كەتمەسلىكى كېرەك.

9. ھەدىسىلا ئاغرىپ قېلىپ، ئائىلىنىڭ ئومۇمىي كەيپىياتىغا، ئىقتىسادىغا زىيان يەتكۈزۈشكە

رۇخسەت يوق. داۋاسى يوق (مەسلەن، راک دېگەندەك) كېسەلگە مۇپتىلا بولغاندىن باشقا كېسەللىكلەرنى كۆپ ھەرىكەت قىلىش، ئاز تاماقلنىش بىلەن داۋالاشى، ئىخراپ يېتىۋالماستىقى لازىم . 10. خوتۇن بولغۇچى ئۆز پەرزەنتىنى كۈندە مەكتەپكە ئېلىپ بېرىش ۋە قايتۇرۇپ كېلىش ۋە زىپىسىنى تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئۈستىگە ئېلىشى، ھەرقانداق سەۋەبلەر بىلەن كېچىكتۈرمەسلىكى؛ ئارام كۈنلىرىمۇ «نۆۋەتچىلىك» مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، ئائىلىۋى تاماقنىڭ مول بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىشى، پەرزەنتىنى سىرتتا ئوينىتىش(تاكسىغا ئولتۇرۇشقا بولمايدۇ)، ياكى قېيىنلىقىغا ھەمراھ بولۇشى كېرەك.

11. خوتۇن بولغۇچىنىڭ ئائىلىنىڭ تازىلىقىغا مەسئۇل بولۇش مەسئۇلىيىتى بار. ئۆيىنىڭ تازىلىقى بىر كۈندە ئىككى قېتىم تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىنىدۇ.

12. ھېيت-بايرامدىن باشقا كۈنلىرى خالىغانچە تېلېفون كۆرۈشكە رۇخسەت يوق، ئېرى ياكى بالىلار بىلەن تىزگىنەنكى تالىشىشقا تېخىمۇ بولمايدۇ؛ ئۆيدە قالمايىقان ۋاراڭ-چۇرۇڭ قىلىشقا ۋە تېلېفون كۆرۈش زۆرۈر بولغاندا، ئېرى ياقىنۇرمايدىغان كۆپ قىسىملىق تېلېفونىيە تىياتىرلىرىدىن باشقىلىرىنى تاللاپ كۆرۈشكە بولىدۇ.

13. يات ئەزلەرگە (9ياشتىن-70ياشقىچە) قاراش ۋاقتى ھەر قېتىمدا 3سېكۇنتتىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، بىر ئەزگە قارىغان ئومۇمىي ۋاقتى بىر كۈندە ئۈچ قېتىمدىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، ئوغۇل ساۋاقداشلىرى بىلەن خەت يېزىشماستىقى، كۆرۈشمەسلىكى ۋە تورا ئۇچراشماستىقى؛ باشقا ھەرقانداق ئەزلەرنىڭ ئالدىدا تېلىقپ كۈلمەسلىكى، غىلجىڭلىماستىقى ۋە قېرىنداشلىرىدىن باشقا ئەزلەر بىلەن يالغۇز ئۇچراشماستىقى كېرەك.

14. سېرىق كىنو-تېلېفونىيە لېنتىسى، قىمار ۋە زەھەر بىلەن ئۇچرىشىشقا بولمايدۇ؛ تاماكا چېكىشكە، ھاراق ئىچىشكە ۋە قالايمىقان ئاياللار بىلەن دوست بولۇشقا، ياكى ئېرى ياقىنۇرمايدىغان ھەرقانداق ئىش بىلەن شۇغۇللىنىشقا بولمايدۇ. مۇبادا مۇشۇنداق قىلمىشى بايقىلىپ قالسا، دەرھال نىكاھتىن ئاجرىشىشى شەرت، شۇنىڭدەك ئاجراشقاندىن كېيىنكى بارلىق مال-مۈلۈك ئەزگە تەۋە بولىدۇ، خوتۇن بولغۇچى قاقسەنەم قىلىنىپ ئۆيدىن قوغلىنىدۇ.

15. خوتۇننىڭ بىرەر ئىش توغرىسىدا ئېرىگە دادلىنىشى ئىككى مىنۇتتىن ئېشىپ كەتمەسلىكى كېرەك. دەرد تۆككەندە ئاۋازىنى پەس، مۇلايىم چىقىرىشى كېرەك.

16. ئەز تەرەپ خوتۇننىڭ پارچە خىراجىتى، گىرىم بۇيۇملىرىنى سېتىۋېلىشى ئۈچۈن، ئائىلىنىڭ كىرىمىگە

ۋە ئەمەلىي ئەھۋالغا قاراپ، ھەر ئايدا مۇۋاپىق خىراجەت بېرىشكە كاپالەتلىك قىلىش؛ ئائىلىدە تاماق، تازىلىق ئىشلىرى، ئېرىگە بوي سۈنۈش، كۆرۈنۈش- قىياپىتى ۋە مۇلازىمەت پوزىتسىيىسى قاتارلىق بەش تەرەپتىكى ئەھۋالنى باھالاپ، ھەر بىر تۈرگە 20 نومۇردىن، جەمئىي 100 نومۇر بېرىش ئۇسۇلىنى قوللىنىش؛ خوتۇن بولغۇچى ئالدى بىلەن ئۆز-ئۆزىنى باھالاش ۋە ئاخىرىدا ئېرى خۇلاسىە قىلىپ نومۇر قويۇش كېرەك.

17. خوتۇننىڭ باھالاشتا ئېرىشكەن نومۇرى 90 غا يەتسە، ئېرىنىڭ ئەمەلىي ئىش ھەققىنىڭ %5 نى، ئەگەر 85 كە يەتسە، %4 نى، 80 نومۇرغا يەتسە، %3 نى مۇكاپات تەرىقىسىدە خوتۇنغا بېرىش، 80 نومۇرغا يەتمىسە لايىقەتسىز ھېسابلاپ بىر پۇغۇچى بەرمەسلىك؛ ئەگەر ئۇدا يېرىم يىلغىچە لايىقەتسىز بولۇپ، ئۆلچەمگە يېتەلمىسە، ئۆزلۈكىدىن نىكاھتىن ئاجرىشىشى ئەمەلىيلەشتۈرۈش كېرەك. ئەگەر ئۇدا ئىككى يىل لايىقەتلىك بولۇپ باھالانسا، ئۆلچەمگە يەتسە ۋە نەتىجىسى 90 نومۇرغا يەتسە، «ياخشى» ئايال دېگەن شەرەپلىك نامنى بېرىپ، مۇكاپاتنى %1 تىن %10 كىچىك ئۆستۈرۈپ بېرىش بىلەن بىرگە، ئىككى كۈنلۈك ئارام بېرىش-تىنىۋېلىش پۇرسىتى بېرىش كېرەك. بۇ ئارام كۈنى شۇ ۋاقىتتا ھەم شۇ يىلىلا ئىناۋەتلىك بولىدۇ. ھەممىنى يىغىپ بىراقلا ئارام ئېلىشقا بولمايدۇ .

18. خوتۇن بولغۇچى ئائىلىنىڭ ئەدەپ-ئەھكاملىرىغا رىئايە قىلىشى، ئەدەپتىن چىققان بارلىق ئىشلىرىنى ئۆز ۋاقتىدا ئېرىگە دوكلات قىلىپ، تۇيۇق يولغا مېڭىپ قېلىشتىن ساقلىنىشى لازىم. ئېرىنىڭ ئالدىدا ئۆز-ئۆزىنى تەنقىد قىلىش، ئۆز-ئۆزىنى كاپاتلاش روھىنى داۋاملىق جارى قىلدۇرۇشى كېرەك.

19. مەزكۇر «تۈزۈم» ئېلان قىلىنغان كۈندىن باشلاپ كۈچكە ئىگە بولىدۇ، ئۇنى ھەر بىر ئائىلىدىكى ئەر نازارەت قىلىپ يۈرگۈزىدۇ ھەمدە ئاخىرقى چۈشەندۈرۈش ھوقۇقى ئەردە بولىدۇ. ئەگەر يۇقىرىقى «تۈزۈم» گە قارىتا باشقىچە پىكىر ۋە گۇمانىي قاراشلار بولسا، مۇئەللىپ بىلەن ئالاقىلەشسە بولىدۇ.

ئادرېسى: زالىملار كوچىسى، سوغ كۆلكە مەھەللىسى، قاتتىق قول ئەر قورۇسى.

ۋاقتى: يولۋاس يىلىنىڭ كۆكلەم پەسلى .

ئاپتور: بايىنغولىن ئوبلاستلىق مىللەتلەر - دىن ئىشلىرى ئىدارىسىدا

تاللاپ بېكىتكۈچى مۇھەررىر: ئەركىن ئەبەيدۇللا

شەيتانلارنىڭ پارىقى

شەيتان ھەزرەتلىرىدىن پەرمان :

"ئەتە كەچتە قېرى دەرەخ تۇۋىدە بىر سورۇن تۈزۈلدى.بۇ سورۇنغا ئىنسانلارنى ئازدۇرۇشتا تۆھپىسى ئالاھىدە بولغان ئىككى قۇلاق مايىمۇن قۇيرۇق شەيتان،تۆت قۇلاق ۋىجىك شەيتان ۋە ئۇزۇن قۇلاق زېرەك شەيتان قاتنىشىدۇ.بۇ سورۇندا ئۇلارنىڭ تۆھپىسىگە قاراپ ئىنئام بېرىلدى.بۇيرۇق تامام ".....

بۇنى ئاڭلىغان ئۈچ شەيتان كېچىچە ئىنسانلارنى ئازدۇرۇشتىكى ئاز بولمىغان ئىشلىرىنى ئويلاپ قاچانلاردىدۇر ئۇخلىغىنىنى بىلمەي ئەتىسى ياڭرىغان نەغمە ناۋادىن ئويغىنىپ كېتىپتۇ.قارىسا بارلىق شەيتانلار ئۈچ تەقدىرۋاننى كۆتۈرۈپ ھېلىقى ئۈچ شەيتاننىڭ ئالدىغا كەپتۇ ۋە ئۇلارنى ئېلىپ پادىشاھنىڭ ئالدىغا ئاپىرىپتۇ.ئالدىراپ كەتكەن ئىككى قۇلاق مايىمۇن قۇيرۇق شەيتان سۆز باشلاپ :

__شەيتان ھەزرەتلىرى ، مەن ئۆزىنى دۇنيانىڭ خوجايىنلىرى دېگەن سېرىق چاچلارنى ئازدۇرۇپ ئۇلارنى دېڭىز بۇيىدىلا ئەمەس بەلكى ھەر قانداق سورۇنلاردا يېرىم يالىڭاچ ياسىنىپ يۈرىدىغان قىلىپ، ئەنئەنىسىگە ياد ئىللەت ئېلىپ كىردىم دەپتۇ .

بۇنى ئاڭلاپ شەيتانلار چۇرقىرىشىپ كېتىپتۇ.شەيتان شاھ :

__ياخشى سەن مېنىڭ نازۇك ئىشلىرىمنى قىلىپ مېنىڭ سادىق نۆكۈرىم بول-دەپتۇ. ئەمدى نۆۋەت تۆت قۇلاق ۋىجىك شەيتانغا كەپتۇ.ۋىجىك شەيتان دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ :

__مەن كىشىلەرنىڭ پۇل-مالغا ئامراقلىقىدىن پايدىلىنىپ ،ئىنسانلارنىڭ ھاياتىغا،ئەقلى قۇۋۋىتىگە تەھدىتى ئىنتايىن زور بولغان تاماكا،ھاراق،قىمار،خىروين دەك نەرسىلەرنى ئىنسانلارنىڭ قەلبىگە سېلىپ ،ئۇلارنى ئۆزى ئارقىلىق ئۆزىنى زەھەرلەپ ،ئۆز يېغىدا ئۆزىنى قۇرۇپ ئوتتۇرىدىن پايدا ئېلىپ ،شەيتانلارنىڭ يۈزىنى يورۇق قىلدىم _دەپتۇ.شەيتانلار يەنە ئالقش ياغدۇرۇپ چۇرقىرىشىپتۇ.شەيتان ھەزرەتلىرى :

كارامەت ،كارامەت سەن بۇنىڭدىن كىيىن مىنىڭ سول قول ۋە زىرىم بول-دەپتۇ.ئەتراپتىن ئالقىشلار يېغىپ ئۇنى كۆمۈۋېتىپتۇ.ئەمدى نۆۋەت ئۇزۇن قۇلاق زېرەك مايمۇنغا كەپتۇ . ئۇ تەمكىنلىك بىلەن مەغرۇر قىياپەتتە تۇرۇپ سۆزنى باشلاپتۇ .

شەيتان ھەزرەتلىرى ،مەن شەيتانلارنىڭ تارىخىدا قىلىنىپ باقمىغان بىر .ئىشنى قىلىدىم دەپتۇ.شەيتانلار ۋە شەيتان شاھ ئۇنىڭ ئېغىزىغا قاراپ قاپتۇ .

بۇرۇن بىز جاھان ئەينىكىدە نۇرلۇق قۇياش بولۇپ ،جاھاننى زىل-زىل تىترەتكەن ،قۇملۇق ۋە قاشتېشى ،تاغلار بىلەن قورشىلىپ تۇرغان ئەقىللىق كىشىلەرگە شۇنچىلىك قىلساقمۇ غەلبە قازىنالمىغان ئىدۇق .بىراق مەن ھازىر ئۇلارنى شۇنداق ئۆزگەرتىۋەتتىمكى ، مەن ئۇلارنىڭ روھىنى چىرىتىپلا قالماستىن بەلكى جىسمانىي،تېتىك قىياپىتى،ئەقىل-پاراستى ،ئەنئەنىسىنى زەھەرلىدىم.بۇرۇن ئۇلار ھېكمەت قامۇسىدا دۇنيا خەزىنىسىگە ئىز قالدۇرغۇدەك ئۆچمەس ئىزلار كۆپلەپ چىققان بولسا ھازىر ئەرشى _ئىشرەت ،ئويۇن -تاماشا،قىمار ،ھاراق،تاماكىدىن ئىبارەت زەھەردىن زەھەرلەنگەنلەر ساناقسىز...بىراق چۈش قوينىدا سەگەك ھالدا ،رېئاللىقنى تاپالمىغانلار بارماقتا سانغۇدەك. بۇرۇن ئۇلار ھۇشقىدىن چۈشۈرمەي كىيىم -كىچەكلەرنى كىيگەن بولسا ،ھازىر تىزىدا ،يوتىدا ھەتتا نازۇك بەدەنلەرنى يېرىم ئۇچۇق قۇيۇپ يۈرىدىغان ھالغا چۈشۈپ قالدى..بۇرۇن بىر بوردا زاغرىنىمۇ ئەتىۋارلاپ يېسە ،ھازىر رېستورانلاردا كۈندە نەچچە توننىلاپ تاماقلار يېيىلمەي تۆكۈلدى.ئىسراپچىلىق يۇقىرى چەككە يەتتى.بۇرۇن ئۇلار پۇل تاپسىلا كىتاب ئېلىشقا ،بىلىم ئېلىشقا ئىشلەتسە ھازىر ھاراق،تاماکا،خىروىين،قىمار ئۈچۈن شۇنچە تەستە تاپقان پۇللىرىنى بۇزۇپ چىچىپ بۇرۇن ھۆكىمگەن چۇقانىڭ ئورنىنى ئۈچەكتىكى سۈكۈت ئالدى.نۇرغۇن كىشىلەر ئائىلىسىدىن،بالىلىرىدىن ئايرىلدى.نۇرغۇن بالىلار كىچىك تۇرۇپ يېتىم بولۇشتى.نۇرغۇن بالىلار كىچىك تۇرۇپ زەھەر تەرىپىدىن گۈزەل ياشلىقىدىن ئايرىلدى.بۇرۇن ئۇلار قۇم بارخانلىرىدەك ئۆز يۇرتىدىكى قاشتېشىدەك ئۆم -ئىناق بولسا ،ھازىر زۇلمەت دەستىدىن ئۆچۈپ ،زۇلمەت قوينىدا قالغان يۇلتۇزلاردەك تەنھا قالدى.پۇل-مال ئۈچۈن ،شان-شۆھرەت،مەنسەپ -ھوقۇق ئۈچۈن بىر-بىرىگە پالتا ئۇرىدىغان بولدى.مانا بۇ مىنىڭ كۆپ يىللىق نەتىجەم _دەپتۇ.

يىراقتىن ئالقىشلار يېغىپ شەيتانلارنىڭ كۈلكىسى زېمىنى بىر ئاپتۇ.شەيتان شاھ ئۇزۇن قۇلاق زېرەك شەيتان بىلەن قەدەھ سوقۇشتۇرۇپ :

_بارىكالا ،بارىكالا،سەن بۇنىڭدىن كىيىن مىنىڭ ئوڭ قول ۋە زىرىم بولۇپ چوڭ-كىچىك ئىشلاردا ماڭا مەسلىھەت بەرگىن.بىز ئۆزىنى دۇنيانىڭ خوجايىنى دەۋالغان ئىنسانلارنى تېخىمۇ ئازدۇرۇپ،روھىنى

زەھەرلەپ، ئۆزىمىزنىڭ سېھرى كۈچىنى يەتتە پەلەككە يەتكۈزۈپ، ئىنسانلارنى بىر بوردا زاغرىغا، بىر تامچە سۇغا زار قىلىپ، نادانلىقى تۈپەيلى ئۇلارنى ئەركىن ئەمەس قۇل ئورنىدا پۇتلىرىمىزنى، قوللىرىمىزنى ۋە بەدىنىمىزنى يۇغۇرۇپ يۈگۈر-يېتىم ئىشلار ئۈچۈن ئىشلىتىشكە تىرىشايلى ...

ئۇلارنىڭ كۈلكىسى پۈتۈن زېمىنى بىر ئالغان ئىدى. بىرمۇ ئىنسان سىرتقا چىقالمىغان ئىدى ...

بۇ چۈشمۇ ياق بۇ رىئاللىقكەن....

يوللىغۇچى : شىرئەلىي مۇھەممەد ئىمىن ئەلىشىر ئادىبىسى : قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى خەنزۇتىلى

تەبىيلىق 2005-يىللىق 5-سىنىپ ئوقۇغۇچىسى

تەبىيلىق 2005-يىللىق 5-سىنىپ ئوقۇغۇچىسى : دىلشات ئىدرىس

يەكچەشمە مايىمۇن

بۇ بىر كونا ھېكايە. سېسىق پىندەك دەيدىغان بىر مايىمۇن بار ئىكەن، ئۇ يولدىن ئېزىپ قېلىپ، بىرنەچچە كۈندىن كېيىن باشقا بىر ئورمانلىققا بېرىپ قاپتۇ. بىر كۆرۈپلا ئاجايىپ ھەيران بوپتۇ، قارىسا بۇ ئورمانلىقتىكى مايىمۇنلارنىڭ تەقى-تۇرقى ئۆزىگە زادىلا ئوخشىمايدىكەن. ئۇلارنىڭ بىرلا كۆزى بار ئىكەن. بۇ غەلتە ئىشقا، جاھاندا بىر كۆزلۈك مايىمۇنمۇ بار ئىكەن دە !

بۇ سېسىق پىندەك مايىمۇن يارىلىشىدىنلا پۇل دېسە جېنىنى بېرىدىغان ھەم زېرەك ئىكەن، پۈتۈن ئوي-خىيالى بازار ئىگىلىكىدە ئىكەن. ئۇ شۇنداق ئويلاپتۇ: بىزنىڭ ھەممىمىزنىڭ كۆزىمىز ئىككى، بۇ يەردىكى مايىمۇنلارنىڭ بىرلا كۆزى بار ئىكەن. ئەگەر مۇشۇ بىر كۆزلۈك يەكچەشمە مايىمۇندىن بىرەرسىنى تۇتۇۋېلىپ، قەپەسكە سولاپ كۆرگەزمە قىلسا چوقۇم جىقلا پۇل تاپقىلى بولغۇدەك ! سېسىق پىندەك شۇ خۇشاللىققا، بىرەر يەكچەشمە مايىمۇننى تۇتۇپ كېتىپ پۇل قىلىدىغان بولدۇم، دېگەن ئارزۇ بىلەن ئورەك كولاشقا كىرىشىپتۇ. راست، بۇمۇ تىر تىجارەت، ھېچبولمىغاندا خېلىلا كۆز يېتىدىغان خىيال-دە !

سېسىق پىندەكنىڭ خىيالىغا نەدىن كەچسۇن، ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرغان مايىمۇنلارمۇ بۇ ئىككى كۆزلۈك مايىمۇننى كۆرۈپ ناھايىتى ھەيران بوپتۇ: جاھاندا ئىككى كۆزلۈك مايىمۇنمۇ بار ئىكەن ئەمەسمۇ، ئەگەر ئۇنى تۇتۇپ قەپەسكە سولاپ كۆرگەزمە قىلساق، چوقۇم بىر يېڭىلىق بولىدىكەن، يەنە تېخى نۇرغۇن پۇل تېپىشقىمۇ مۇمكىن بولغۇدەك .

شۇنداق قىلىپ، سېسىق پىندەك باشقىلارنىڭ ئورنىنى كولاۋاتقاندا، ئاسماندىن يوغان بىر قەپەس ئۇنىڭ ئۈستىگە چۈشۈپتۇ .

سېسىق پىندەكنىڭ ئارزۇسى باشقىلارنىڭ ئارزۇسىغا ئايلىنىپ قاپتۇ. ئەسلىدە ئۇ يەكچەشمە مايىمۇنلاردىن بىرنى تۇتۇپ كېتىپ، شۇنىڭ بىلەن بېيىماقچى بولغانىكەن، ئالدى بىلەن ئۆزىنىڭ باشقىلارنىڭ قەپەسىگە سولىنىپ قېلىشىنى، كۆرگەزمىگە قويۇلۇشىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەن ئىكەن. يەكچەشمە مايىمۇنلار بۇ ئىككى كۆزلۈك مايىمۇننى كۆرمىز دەپ قاتار تىزىلىپ، بىرمۇنچە پۇل خەجلەپ

كۆرگەزمە بېلىتى سېتىۋاپتۇ .

قەپەسكە سولنىپ قالغان سېسىق پىندەك بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ ناھايىتى پۇشايمان يەپتۇ. ئۆزۈم تاپقان بۇ ئامالدىن قانداق بولۇپ باشقىلار پايدىلىنىپ كەتتى؟ دەپ ئويلاپتۇ .

ھازىرقى كۈندە ئەنە شۇنداق ئالدىنىپ قالىدىغان ئادەملەرنىڭ سانى يوق. بۇلارنىڭ تولسى سېسىق پىندەك مايىمۇنغا ئوخشاش ئۆزىگە ئۆزى زامان بولۇپ قالىدىغانلىقىنى خىيالغا كەلتۈرۈپمۇ باقمايدۇ. بۇلارنىڭ ھېكمىتى ئوخشاش بىر: دەسلەپتە نەپسانىيەتلىك قىلىدۇ، ئاقىۋەتتە زىيان تارتىدۇ .

خۇددى بۇ يەكچەشمە مايىمۇنغا ئوخشاش، دۇنيادا غەلتە-غەلتە ئىشلار ھەقىقەتەن كۆپ. لېكىن غەلتە، غەيرىي ئىشلاردا باشقىلارغا باھانە بولۇپ قېلىش، باشقىلارغا ئالدىنىپ قېلىش ئېھتىمالى ۋە شۇنداق قىممەت يوق ئەمەس .

لېكىن مەيلى ھەرقانداق غەلتە، غەيرىي ئىش بولسۇن، ئۇلارنىڭ بىر ئورتاق خۇسۇسىيىتى بار. باشقىلارنى ئالدايمەن، باشقىلاردىن بۇردا چىقىرىۋالسىمەن دەيدىغان خىيالغا كەلگەن ئادەملەر باشقىلارغىمۇ ئوخشاشلا شۇنداق پۇرسەتنى يارىتىپ بەرگەن بولىدۇ، ئۇنداق ئادەملەر ھامان ئۆزى كولىغان ئورغا ئۆزى چۈشمەي قالمايدۇ. بۇ ھەرقاچان، ھەر جايدا ئوخشاش بىر قانۇنىيەت. بۇ ئوخشاشلىق خۇددى «ھەق بىلەن ناھەق» نىڭ پەۋقۇلئاددە بىرلىك مۇناسىۋىتىگە ئوخشايدۇ، ئۇنداق بولمىغاندا ھەق بولمىسا ناھەق بولمايدۇ، ناھەق بولمىسا ھەق بولمايدۇ .

بىزنىڭ ئالدىنىپ قېلىشىمىزنىڭ سەۋەبى شۇكى، بەزىدە ھېلىقى مايىمۇنغا ئوخشاش ئوي-خىياللاردا بولۇپ قالسىمۇ، بەزى ئادەملەر بۇ ئىقتىساد جەمئىيىتىدە ھېلىقى يەكچەشمە مايىمۇننى ئۇچراتقاندا غەلتە ئىشلارنى كۆپرەك ئارزۇ قىلىدۇ. چۈنكى ئۇنداق ئىشلار ھەقىقەتەن نەپ كەلتۈرىدىغان ئىشتۇر. شۇڭا ئۆزىگە ئۆزى زامان بولۇپ، ئاۋۋال ئۆزى قىلتاقتا چۈشۈپ قالىدۇ .

قارىماققا بەزى ئىشلار ئۆزىڭىزگە مۇناسىۋەتسىزدەك كۆرۈنىدۇ. لېكىن باشقىلارغا ئالدىنىپ قالىدىغان، باشقىلار پايدىلىنىپ كېتىدىغان شۇنداق بىر ئوي-خىيال ئاۋۋال ئۆز كۆڭلىڭىزنىڭ چوڭقۇر بىر يېرىدە پېشىپ بولغان بولىدۇ. ئاقىۋەتتە كۆڭلىڭىزدىكى ئەنە شۇ ئورا تولا چاغلاردا ھەممىدىن يامان ئورا بولۇپ قالىدۇ .

خەنزۇچە «تاللانغان فېلىپتوللار» ژۇرنىلىنىڭ 2003-يىللىق 3-سانىدىن توختى باقى ئارتىشى تەرجىمە قىلدى

ھاياتلىقتا چاكنىلىقنى رەت قىلىش

«ئادەم ھاياتلا بولىدىكەن، ئۈزلۈكسىز رەۋىشتىكى چاكنىلىشىش جەريانىنى باشتىن كەچۈرۈپ تۇرىدۇ» دېگەن سۆزنى ئۆزۈم دېگەندىم. بۇنداق دېسەم، ھەممەيلەن ئەجەبلىنىپ كېتىشكەندى. كېيىنچە ئىنچىكە ئويلىنىپ باقسام، بۇنىڭ ھېچقانداق ئەجەبلەنگۈدەك مەسلە ئەمەسلىكىنى ھېس قىلىپلا قالماي، بۇنى ئىسپاتلايدىغان نۇرغۇن سەۋەبلەرنىمۇ تېپىپ چىقالدىم .

ئۆزىمىز ھەققىدە ئويلىنىپ باقساملا، ئەھۋال شۇنداق ئىكەن: كىچىك چاغلىرىمىزدا قەلبىمىز تولمۇ كەڭ ئىدى، چوڭ بولغاندىن كېيىن دۇنيانىڭ ناھايتى كىچىكلىكىنى ھېس قىلدۇق؛ كىچىك چاغلىرىمىزدا تەسەۋۋۇرىمىز چەكسىز ئىدى، چوڭ بولغاندىن كېيىن رەھبەرلەر ۋە خوجايىنلارنىڭلا گېپىنى ئۇقلايدىغان بولدۇق؛ كىچىك ۋاقتىمىزدا ئاتا-ئانىمىز ۋە قەھرىمانلارغا چوقۇناتتۇق، چوڭ بولغاندىن كېيىن ھوقۇق ۋە پۇلغا چوقۇنىدىغان بولدۇق؛ كىچىك چاغلىرىمىزدا كۆڭۈل كەيپىياتىمىزغا بېقىپ يىغلاپ ئىچ-قارنىمىزنى بوشتىۋالالايتتۇق، چوڭ بولغاندىن كېيىن ئېھتىياجغا قاراپ ئېسە دەيدىغان بولدۇق؛ كىچىك ۋاقتىمىزدا ئىشلار ھەققىدە ئويلاپ باقاتتۇق، چوڭ بولغاندىن كېيىن ئادەملەر ھەققىدە ئويلىنىدىغان بولۇپ قالدۇق؛ كىچىك ۋاقتىمىزدا تەبىئەتنى قىزغىن سۆيەتتۇق، چوڭ بولغاندىن كېيىن كىچىكلىكىمىز ھۇجرىغا مەپتۇن بولىدىغان بولدۇق؛ كىچىك چاغلىرىمىزدا تۇرمۇشقا تەلپۈنەتتۇق، چوڭ بولغاندىن كېيىن جان بېقىپ ئۆتۈشنىڭلا كويىدا بولىدىغان بولدۇق؛ كىچىك چاغلىرىمىزدا غايە ھەم كۈرەش نىشانىمىز بار ئىدى، چوڭ بولغاندىن كېيىن بارلىق ئارزۇ-ئارمانلىرىمىز بۇيۇملىشىپ كەتتى، ھەتتا ھەقىقىتىمىز «بىرگە بىرنى قوشسا ئۈچ بولىدۇ» دەيدىغان خاتا يەكۈنگە ئۆزگىرىپلا كەتتى .

قانچە ئېگىز ئۇچقانسېرى، بىز كۆرۈۋاتقان شەيئىلەر شۇنچە زورىيىپ غۇۋالىشىپ كەتتى؛ ماڭغان تۇرغان يېرىمىز كۆپ بولغانسېرى، قەلبىمىزدىكى تورلار شۇنچە زىچلىشىپ كەتتى ۋە شۇنچە ئۇششاقلاپ كەتتى؛ بىلىمىمىز قانچە كەسىپلەشكەنسېرى، تەدبىرلىرىمىز شۇنچە قېلىپلىشىپ كەتتى ۋە شۇنچە مېخانىكىلىشىپ كەتتى؛ كەچمىشلىرىمىز مول بولغانسېرى، ئىدىيىمىز شۇنچە سىرلىقلىشىپ، بارغانسېرى ئۆزىمىزنىڭ گېپىنىمۇ دېيەلمەيدىغان بولۇپ قالدۇق .

چى لىنىڭ بىر پارچە ماقالىسىنى ئوقۇغاندىم. ئۇنىڭدا: «كىشىلىك ھاياتنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتى

يوق. ئەمما ئادەم ياشىغانىكەن، چوقۇم كىشىلىك ھاياتقا مەنە ئاتا قىلىشى كېرەك» دېيىلگەن. بۇ تولىمۇ ئەھمىيەتلىك سۆز بولغان. كىشىلىك ھاياتنى چاكنىلاشتۇرۇپ قويماسلىقىمىز ئۈچۈن، تۇرمۇشىمىزغا نىشان، ھاياتىمىزغا غايە ئاتا قىلىشىمىز لازىم .

تۇرمۇشىمىزنى شېئىرىي تۈسكە ئىگە بولسۇن دېسەك، تۇرمۇشىمىزنى قىزىقارلىقراق قىلايلى؛ تۇرمۇشىمىزنى تەملىكەرەك، تەسەۋۋۇرغا بايراق، ئۆزگىرىشچانراق، ئىنتىلىشچانراق قىلايلى. نۇرغۇنلىغان چاكنىلاشتۇرۇپ تېتىقسىز ئىشلار بىزنى بارغانسېرى چاكنىلاشتۇرۇپ ۋە تېتىقسىزلاشتۇرۇپ قويماقتا. بىزدىكى چاكنىلىق ۋە تېتىقسىزلىقلارنىڭ دەستىدىن مول مەزمۇنلۇق ۋە جانلىق بولغان نىنى ئىشلىرىمىزمۇ چاكنىلىشىپ كەتتى ۋە تېتىقسىزلىشىپ كەتتى .

نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولۇپ كېتىدۇ؟ مېنىڭچە، بۇنىڭ سەۋەبلىرى بەلكىم قەلبىمىزنىڭ نۇرسىزلىقى، ۋۇجۇدىمىزدا مۇھەببەت بولمىغانلىقىدىن بولسا كېرەك .

بىز قەلبىمىزدىكى ياخشىلىقنى ئەمەس، بەلكى باشقىلارنىڭ قانداق قارىشىنى ئۆلچەم قىلىۋاتىمىز؛ چىن قەلبىمىزدىكى تەسراتىمىزنى ئەمەس، بەلكى ساپ ماددىي نەرسىلەرنى ئۆلچىگۈچ قىلىۋاتىمىز؛ بىز ئۆتۈپ كەتكەن ئىشلارنىڭ جەريانىنى ئەسلىشىنى ئەمەس، بەلكى مەقسەتكە تېزلىكتە يېتىۋېلىشنى خۇشاللىق دەپ بىلىۋاتىمىز .

بىز چاكنىلىقنى رەت قىلىشىمىز كېرەك. ياشاشنىڭ ئۆزى سەۋەبتۇر، ئەمما بىز قانداق ياشاشنى جەزمەن ئۆگىنىۋېلىشىمىز كېرەك. تاشلىۋېتىشنىڭ ئۆزى خۇشاللىق. ۋەھالەنكى، بىز قانداق چاغدا ھېرىسمەن بولۇشىمۇ بىلىشىمىز كېرەك. ياشلىق ئادەمگە باقمەندە ئەمەس، قېرىغاندا قەيسەر بولۇشىمۇ ئاسان ئەمەس، چېكىنىپ پۇچەكلىشىپ كېتىشتىن، چاكنىلىقتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن، ئادەمنىڭ قەلبىدە نۇر چاقناپ تۇرۇشى، ۋۇجۇدىدا مۇھەببەت بولۇشى كېرەك. ئادەمنىڭ قەلبىدە نۇر چاقناپ تۇرسا، ئېتىقاد ئاسمىنى پارلاق بولىدۇ، كىشىلىك ھايات تۈنلىرىمۇ پاك ۋە سۈزۈك بولىدۇ؛ ۋۇجۇدىدا سۆيگۈ بولسا، ئۆلۈپ كەتكەن جانلارمۇ ئويىناقىشىپ بىز بىلەن ئورتاق شادلىنىدۇ. بىز ۋاقىت بىلەن مۇھەببەتلىشىمىز، ھالبۇكى قوغلىشىش مەڭگۈ خورمىماستۇر .

تاللانغان فېلىپتولنار ژۇرنىلىدىن ئۆمەر جان ھەسەن بوزقىر تەرجىمە قىلدى

مەستنىڭ قىسمە تلىرى

1

سەن تەلەمۇرۇپ كۈتكەن يېڭى يىل ئاخىرى يېتىپ كەلدى. ئاھ يېڭى يىل! تەستە كەلگەن بۇ يېڭى يىلنى ئويدان بىر تەبرىكلەمەي بولمايدۇ.

توغرا، رېستوراندا ئولتۇرۇش كېرەك. بىراق، بۇنداق چاغلاردا ئۈچ-تۆت كۈن بۇرۇن ئورۇن زاكاز قىلىپ قويۇمساڭ، تەبرىكلەشچىلەرنىڭ كۆپلۈكىدىن يېڭى يىلغا مەست يېتىڭچە كىرىش شەرىپىدىن مەھرۇم قالسىەن. ھاراققۇ نەدە ئىچسە مەست قىلىۋېرىدىغان نەرسە. بىراق ۋاقىت، سورۇن ئوخشىمايدۇ-دە. نەچچە ۋاقىتتىن «شوپاڭ» دا ئىچكەن بولساڭ، ئەمدى يېڭى يىلدا يېڭىچە بىرەر قېتىم ئولتۇرمىساڭمۇ سەت تۇرار. كادىرلىقىڭنى، ھېچ بولمىغاندا ئۈستۈڭدىكى مۇنۇ كاستۇم-بۇرۇلكا، گالىستۇكنىڭ ئىناۋىتىنى دېمىگەندىمۇ شۇنداق قىلىپ، يېرىم كۈن سوڭۇلداپ يۈرۈپ قايسى بىر كاتتا رېستوراندىن بىر «خالى ئورۇن» ئۇقۇشتۇمۇدە، مەردانىلەرچە ھەر تەرەپكە چاقىرغۇ ۋە تېلېفون قىلىشنى باشلىۋەتتىڭ

بىچارە ئىككى بالاڭ ئوت قالاقسىز ئۆيدە تىترەشكىنىچە ئولتۇرغان دەقىقىلەردە، سەن ھېلىقى «لازىلىقتا ئۆلگەن توخۇ» قاتارلىق يېسە ئېغىزنى، چىقارسا كۆتۈنى ئېچىشتۇرىدىغان قورۇمىلاردىن لەززەتلەنگەچ ھاراق ئىچىۋاتاتتىڭ. قۇلاقنى پاڭ قىلىۋەتكۈدەك مۇزىكىلار ئالىيېشىل چىراغلار ئاستىدىكى كىچىككىنە دائىرىدە بىر توپ ئەر-ئاياللار بىر-بىرىنى يۆلەشكىنىچە زېرىكمەستىن بىر خىل ھەرىكەتنى تەكرارلىماقتا رومكا ئايلىنماقتا سەنمۇ مەستخۇشلۇق ئىلكىدە قايسىدۇر بىر قىز بىلەن ئىككى -ئۈچ مەيدان تانسا ئوينىغاندەك قىلىدىڭ. سەن تانسا ئوينىۋېتىپ، ئايالىڭنىڭ سېمىز بىر ئەر بىلەن تانسا ئوينىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قېلىپ، ئازراق سەگەكلەشتىڭ. بىراق، سېنىڭمۇ قۇچىڭدا بىر قىز باردە. سەن ئايالىڭنى مەنۇت ئىچىدە كەچۈرۈۋەتتىڭ: ئېھتىمال بىرەر مۇھىم كىشىدۇر، توغرا چۈشىنىش كېرەك. ئىلمىيلىك ھەممىدىن مۇھىم، ئوقۇغاندە بىز

ھەر كۈنى ئىچىۋېرىپ مەستلىك رېفلىپكىس بولۇپ كەتكەن نېرۋاڭ، ھەتتا سوغۇق سۇ ئىچسەڭمۇ ئۈچ-تۆت رومكىدىن كېيىنلا ئاينىشقا باشلايتتى. سەن يەنە مەست بولۇپ قالدىڭ. كۆزلىرىڭ توختىماي ئايالىڭنى ئىزدەيتتى، لېكىن تاپالمايتتى. كۆزلىرىڭ غۇۋالىشىشقا باشلىدى، يىغلىدىڭمۇ ياكى ھەقىقەتەن ئېغىر

مەست بولۇپ قالدۇمۇ، بىلەلمىدىك. ئۆزۈڭگە سۆزلىدىك: بۇ يەرنىڭ شوپاڭدىن نېمە پەرقى؟ ئۇ يەردە تىزىمىزغا قونۇپ ئولتۇرۇپ ھاراق قويۇپ بېرىدىغان «تۇمۇچۇقلار» بار، بۇ يەردە ئۆيىدىن ئەگىشىپ كەلگەن «پاختەكلەر» ئىشلىرىمىزغا نازارەتتە بۇ يەرنىڭ زادى نېمىسىنى ئارزۇلايمىز؟ توغرا، بۇ يەرنى «زامانىۋى شوپاڭ!» دەپ ئاتاش كېرەك. ھا ھا ھا زامانىۋى شوپاڭ كارامەت ئىسىم بولدى خىياللىرىڭدىن لەززەتلىنىپ قايسىدۇر بىر پەدىگە خىرقىرىغىنىڭچە ئۆيگە قايتماقچى بولدۇڭ. پاتەم شويىنا، ئايىم لەڭپۇڭ ياكى غوپۇر قۇسۇقلارنىڭ شوپاڭخانىسىدىغۇ پۇلنى قاچان تۆلىسەڭ بولىدىغان گىگانىت خۇنىپەر ئىدىك. بىراق، تۈمەنلەپ پۇل خەجلەپ رېستوران ئاچقانلار سەندەك تاكىراڭ مەستتىن ئۆز نېسىۋىسىنى نەق ئېلىشنى ئۇلاردىن ئوبدان بىلىدىكەن. ئۆيۈڭگە كۆمۈر، ئىككى بالاڭغا قىشلىق چاپان، ئايىغ ئېلىپ بېرىشنى پىلانلاپ ئەتىگەن بىرسىدىن تىزىلىپ تۇرۇپ قەرز ئالغان 250 يۈەن پۇل قولۇڭدىن «مىرتىدە» چىقىپ كېتىشى بىلەن تەڭلا ھېچنېمىنى بىلمىگۈدەك مەست بولدۇڭ-دە، نەسىللىك ئىنەكنىڭ ئەمچىكىدەك لەپپەڭشىگىنىڭچە قايىققىدۇر يوقالدىڭ ئەتسىمۇ، ئۆگۈنىمۇ توختىماي ئىچتىڭ. بۈگۈنمۇ يەنە مەست ھالەتتە ئۇچرىدىڭ-دە، قاچان ئۇچرىساڭ ئۇنتۇپ قالماي سورايدىغان سوئالنى يەنە تەكرارلىدىڭ :

جېنىم ئاغىنە، ئىنتايىن ئاز چىقىم بىلەن ھازىرقى مائاشىدىنمۇ نەچچە ھەسسە كۆپ پۇل تاپقىلى بولىدىغان ئىش بولسا دەپ بەرگىنە !

ئۇنداقتا بۇ سوئالغا قېرىنداشلارچە، دوستلارچە مەسلىھەتتىم شۇ، ئاڭلا: سەن كۈندە ئىچىۋاتقان مۇنۇ شوپاڭلارنىڭ ئالدىغا مەستنىڭ سۈيدۈكى بىلەن قۇسۇقىدىن ھاراق ئايرىۋالدىغان بىر زاۋۇت قۇرساڭ، كۈندىلىك ھاراق مەسلىھەتتۇم ھەل بولىدۇ، ھېچقانچە چىقىم تارتمايلا بېيىپ كېتسەن

روزى ھېيت بىلەن يېڭى يىلنىڭ سۇنۇقچىلىقىدىن بېلىڭنى رۇسلىيالىمايۋاتقان بىر پەيتتە قۇربان ھېيت غارقىراپ يېتىپ كەلدى. ئەرزان كىيىملەرنى ياراتماي، ئەڭ يېڭى مودېسىنى ئالىمەن دەپ يۈرگەن ئايالىڭ، ھېيتقا ئۈچ كۈن قالغاندا، قاقۋاش سودىگەرلەر ھەممىنىڭ كۆزىنى ئالا-چەكمەن قىلىپ ئەكەلگەن كاتتا بىر قۇر خۇرۇم كىيىمنى مىڭ سومغا كۆزلىرىنى قىزارتىپ تۇرۇپ سېتىۋالدى. ئەر-خوتۇن ئىككىڭلارنىڭ مائاشى ھەر خىل چاي، ئولتۇرۇشلاردىن قورسىقىڭلارغا ناھايىتى تەستە ئېشىنىۋاتقاندا، بۇ ئەلۋەتتە ئاز پۇل ئەمەستە. ئۆزۈڭمۇ روزا ھېيتتا ئالغان ئەرزان باھالىق كاستۇم-بۇرۇلكىنى قۇرۇق

يۇيۇش ئورنىدا يۇيۇرۇپ دەزماللاپ كىيەرسەن، بىراق، بالىلارچۇ؟ ھېيتلىق گۆش، مېۋە-چېۋە، مەزەلەرچۇ؟ ھەي پۇل ئاخىرى يېزىدىكى بىچارە، مۆمىن ئاتا-ئاناڭنى «تەسىرلەندۈرۈپ» شاتراق پاقالدىن بىرنى ھەل قىلدىڭ؛ ئۇنىڭ دۈمبىسىگە بىر خالتا گۈلە-جىگدىنى ئارتتىڭ-دە، مېھرىبانلارغا خوش دېيىشىنىمۇ ئۇنتۇپ، خوتۇنۇڭنى خۇش قىلىشقا ئالدىرىدىڭ. ئايالىڭمۇ «كەمپىر»نى (قېيناناڭنى شۇنداق ئاتايتتىڭ) «تەسىرلەندۈرۈپ» بىر داستىخانلىق ساڭزا، پېچىنە پىرەنىكىنى ئەسىرگە ئېلىشقا ئۆلگۈردى. ئاھ، مۇھىم مەسىلىلەر ھەل بولدى! راست، بالىلارنىڭ ئۈستۈبېشىچۇ؟ بولدىلا، ئۇلار كىچىك ئەمەسمۇ، قىشنىڭ كۆزى قارىغۇ، ياكى بولمىسا ئۇلارنى بىر يەرگە ئاپارمىساڭلا بولدى ئەمەسمۇ؟ ھېيت ناغىرىسى چېلىنغان كۈنى ئەتىگەن قاسساپ ئىزدىدىڭ. ئۆمرۈڭدە پىتتىن باشقا نەرسىنى ئۆلتۈرۈپ باقمىغاچقا، ئاشۇنداق ئاددىي ئىشلارغىمۇ ئامالسىز پۇل خەجلەشكە توغرا كەلدى. ھەش-پەش دېگۈچە گۆشۈم ئاسقۇغا ئېسىلدى، بالا-چاقىلىرىڭ بىلەن قېينانا، قېيناناڭنىڭ شەھەر مەركىزىدىكى ياسداق ئۆيىدە كەچكە مېھمان بولۇپ، ئۇلارنى ئۆزۈڭ تەكسى كىرا قىلىپ ئۆيۈڭگە ئېلىپ كېلىپ ھېلىقى گۆشتە راۋۇرۇس مېھمان قىلىۋاتقاندا، سەھرادىكى ئاشۇ جاپاكەش مېھرىبان ئاتا-ئاناڭ سېنىڭ ۋە بالىلىرىڭنىڭ يولىغا تەلمۈرۈشكىنىچە، قازىنىدا ئەتىگەندىن بېرى قايناۋېرىپ ئېزىلىپ كېتىۋاتقان گۆشنىڭ شورپىسىدىن بىر قوشۇق ئىچىشكىمۇ قىيىنغان ھالدا ساقلاپ ئولتۇراتتى نېمىلا بولمىسۇن بۇ ھېيتتا ئازدۇر-كۆپتۇر چىقىم بولدى. ئوچۇقنى ئېيتقاندا، قەرزىڭ بىر ئۇلۇش كۆپەيدى. مەيلىلا دەيتتىڭمۇ، ئىچىڭ ئېچىشەتتى. ئۇچرىغانلا تونۇشۇڭغا ۋاپاساپ قوياتتىڭ :

ئىنسى روزەكنى ئاران تەستە ئۇزاتقاندۇق، ئاكىسى قۇنەك كېلىپ ئادەمنى ئەجەب جىلە قىلدا !

ئاياللارغا ئۆزىنىڭ مەۋجۇدلىقىنى ھېس قىلدۇرىدىغان «8مارت» بايرىمى نازلىنىپ يېتىپ كەلدى. ئاياللار كېچىنى كېچە دېمەي ئۆزئارا خەۋەر يەتكۈزۈشۈپ، تېلېفونلىشىپ مەركىزىي شەھەردىكى مودىنى ئۇرۇق-تۇغقان، دوست-بۇرادەر ياكى شوپۇرلاردىن بىر ئاماللار بىلەن ئوقۇپ، رەستە-بازارلاردا باس-باس قىلىپ سېتىۋالماقتا. ئاھ، خۇدا! نېمە كۆرگۈلۈك بۇ! بىراق، سەن ئەر. چىداش كېرەك، چىدىدىڭ. چىدىمايمۇ ئامالنىڭ يوق. مائاشىڭنى تولۇقى بىلەن ھەرقايسى «مەست زاۋۇتلىرى» نىڭ خوجايىنلىرى، توي قىلىۋاتقان، ئۆلۈۋاتقان، ئۆي كۆچۈۋاتقان لار ئېلىۋاتسا، ئايالىڭغا يەنە چىدىمامتىڭ؟ ئۇ بىچارىمۇ

ئىششەك قەرزنى پاتىغىغا ئارتىپ يۈرۈپمۇ، يەنە چىداپ كىيىم كىيىۋاتسا لېكىن يۈرىكىنىڭ بىر يەرلىرى پىرىلدايتتى: دەلتە خوتۇن، روزا ھېيتتا ئالغان كىيىمنىڭ كىرلەشمەستە يېڭى يىللىق، قاتار چاي، يەتمىش پۇشتۇمنىڭ تويى، قۇربان ھېيتلىق دېگەنلەر ئۈچۈن ھەپتىسىگە بىر قۇردىن كىيىم سېتىۋالدىڭ، ئەمدى يەنە ئاھ، خۇدا! نېمىشقا يەتتىنچى مارتتىن كېيىنلا توققۇزىنچى مارت كەلمەي، سەككىزىنچى مارت كېلىدىغاندۇ؟! ئادەملەر ئىپتىدائىي جەمئىيەتتىن تەرەققىي قىلمىسا بولمامدۇ! مىڭ ئەپسۇس، نېمىشقا ھەربىي خوتۇن ئالمىغان بولغىتتىم ئىلاھىم بايرامنى شاخلاتقان گۈي تۇتامسىز بىر باھاندە ئۆلەر!

سېنىڭ غەزەپلىك خىياللىرىڭمۇ شۇنچە سىپايە، شۇنچە زەئىپ ئىدى. شۇنداق، ئايالىڭنى يۈز تۇرانە تىللىيالىمىدىڭ (بۇ دېگەن مودا)، ئەمما خىيالىەن سۆزلەشتىڭ :

سۆيۈملۈكۈم، سىزنى يۈرىكىمنىڭ قات-قېتىدىكى چوڭقۇر مۇھەببەتتىم بىلەن، ئەڭ يېقىملىق، ئەڭ چۈچۈك تىلدا «ئېم، ئائىنىساب خوتۇنلار تائىپىسى!» دەپ تىللىسام خاپا بولماسسىز؟

ئايالىڭ تاتلىققىنا كۈلۈپ جاۋاب بەردى :

نېمە دەپ خاپا بولغۇدەكمەن. سىزدەك كۈندە پىۋا، ھاراقنى ئىچىۋېرىپ ئەرەنلىكى كۈنسىپرى ئاجىزلىشىۋاتقان شوپاڭ كۈچۈكى ئېرىمنىڭ بولغانلىقىدىن پەخىرلەنسەم بولىدۇ تېخى زۇۋاننىڭ تۇتۇلدى. ئايالىڭ «مارت» لىق كىيىملىرىنى كىيىپ كۆزۈڭدىن ئوت چاقناتقىنىچە مەسخىرىلىك كۈلۈپ، بىر توپ ئاياللار بىلەن بىللە رېستوران تامان يۈرۈپ كەتتى

بايراملار رەت-رېتى بىلەن دارىقاڭشىپ كەلمەكتە. «1ماي ئەمگەكچىلەر بايرىمى»، «4ماي ياشلار بايرىمى!» بۇ بايراملارنىمۇ ئەلۋەتتە ئوبدان تەبرىكلەش كېرەك. ھۆكۈمەتمۇ تەبرىكلەڭلار، دەپ بىرقانچە كۈن قويۇۋەتتى ئەمەسمۇ. بۇ قېتىم ئايالىڭ ئىككى بايرامغا قىسقارتىپلا 380 يۈەنگە بىر قۇر يازلىق كىيىم سېتىۋالدى. ئەسلى ئۇ تېخىمۇ قىممىتىنى سېتىۋېلىپ ھەممىنىڭ كۆزىنى ئالغاي قىلىۋەتمەكچى ئىدى، بىراق، يانچۇقنىڭ كۆزى ياش يۇقى! ئۇنىڭ ئۈستىگە ئاز كۈندىن كېيىن «باللار بايرىمى» كېلىدۇ ئەمەسمۇ .

ئارىلىقتا ھەر خىل توي، چاي، بەزمە-باراۋەتلەر بولۇپ تۇردى .

قاراڭلار، «بالىلار بايرىمى» ئويناقلاپ يېتىپ كەلدى! ئاتا-ئانىلار بالىلىرىنى چىرايلىق ياساندۇرۇپ باغچىلارغا چاپماقتا. ھەممە يەردە بالىلارنىڭ كۈلكىسى، بالىلارنىڭ جىلۋىسى بىراق، سىلەرنىڭ ئۆيىگە شۇ تاپتا ئېغىر پۇشۇلداشلار ھۆكۈمران. ئەر-ئايال ئىككىڭلارنىڭ ماشىنىسى ئاللىبۇرۇن خەجلىنىپ تۈگىگەچكە، كۆڭلۈڭلار شۇنچىلىك يېرىم. تۇيۇقسىز بىر مۆجىزە بىلەن بىردىنلا بالىلىقىغا قايتىپ، مەھەللىدىكى بالىلار بىلەن بايراملىق كىيىملىرىنى كۆز-كۆز قىلىپ تاپتاغىلىيالىغانلىقى ئۈچۈن، ئايالىڭ دېگەن ھېسسىياتچان مەخلۇقنىڭ يۈرىكى شۇ تاپتا لەختە-لەختە قان!

ئۇ ئىچىدە گۇڭراپ ناخشا ئېيتماقتا :

ئىخ، بالىلىق !

بالىلىققا قايتقۇم بار،

بۆشۈكۈمدە ياتقۇم بار .

ھەي بالىلار

مەن كېتەي

سىلەر بىلەن ئوينىغىلى

ئىككى بالاڭ ئەتىگەن يۈرىكىڭنى سۇغارغاندەك قىلىپ بەرگەن بەش يۈەننى سىقىمىدىغىنچە قايىققىدۇر يوقالغان. خەق بالىلىرىغا كومپيۇتېر دەپ نەدىكى ئادەمنى گالۋاڭ، ھۇرۇن قىلىۋېتىدىغان باھاسى زەھەردىن ئاچچىق نەرسىلەرنى ئېلىپ بېرىدىكەن. تەھقىكى، سەن مەڭگۈ ئۇنداق ئەخمەقلەرنى دورمايسەندە. «زالىمنىڭ بالىسى ئالىم بولىدۇ» ئەمەسمۇ .

بىردىنلا گېلىك قىمىشپ كەتتى. ئاستا سىرتقا چىقىپ-دە، تونۇش شۇپاڭغا جۆنىدىك. يېنىڭدا بىر تىيىنمۇ پۇل يوق ئىدى. «دۇنيادا ھازىرقى شەيئە بىلەن بەگىنىڭ رىزقى بەك كەڭرى بولىدۇ». بۇ سېنىڭ مۇشەققەتلىك ھايات سەپىرىڭدە مول تۇرمۇش تەجرىبەڭگە ئاساسەن چىقىرىلغان ئەمەلىي يەكۈن. ئەلەقسە، ھېيتلاپ يۈرۈپ راۋۇرۇس تەڭشەلدىڭ-دە، ئۆيىگە قايتماقچى بولىدۇڭ. كوچىلاردا ئاتا-ئانىلار بالىلىرىنى ئويناقتاچ كەچلىك سەيلە قىلىۋاتاتتى. مەستلىكتە بىردىنلا بالىلىق ئېسىڭگە يېتىپ پۈتكۈل بەدىنىڭ «شۇرىدە» ئېرىپ كەتكەندەك بولدى-دە، كۆزۈڭدىن ئىككى تامچە ياش «جىرتىدە» ئېتىلىپ چىقتى. ياشلىرىڭنى سۈرتۈشنىمۇ ئۇنتۇپ، بالىلىرىڭ ئوقۇپ يۈرگەن بىر ناخشىنى خالىغان ئاھاڭدا بۇزۇپ ئوقۇشقا باشلىدىڭ :

ساۋاقداشلار، ساۋاقداشلار

باغقا بارايلى .

كېۋەزلىككە قوغۇن تېرىپ

تەرخەمەك ئالايلى .

ئا يارەي باغقا بارايلى

5

«پارتىيە قۇرۇلغانلىقىنى تەبرىكلەش بايرىمى»دا (خۇداغا يۈز مىڭ شۈكرى) چىقىم بولمىدى. بۇ كۈندە ھەرقايسى ئىدارە، جەمئىيەتلەر ئارا پارتىيىنى كۈيلەپ خور ئوقۇش مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلۈپ، ئايالىڭ بىر قۇر قىپقىزىل تەنتەربىيە كىيىمىگە، سەن ئاپئاق بىر ئىستان ۋە قىپقىزىل بىر كۆڭلەككە ئېرىشتىڭ «1- ئاۋغۇست» ئارمىيە بايرىمىمۇ داغدۇغىسىز ئۆتۈپ كەتتى. ئارىلىقتا ھەر خىل چاي، توي، بەزمە-باراۋەتلەر بولۇپ تۇردى. ھەش-پەش دېگۈچە «ئوقۇتقۇچىلار بايرىمى» يېتىپ كەلدى. گەرچە ئىككىڭلار ئوقۇتقۇچى بولمىساڭلارمۇ، بۈگۈن ئايالىڭنىڭ تۇغۇلغان كۈنى ئىدى. ھەپتىدىن بېرى تەييارلىق قىلغان ئايالىڭ بۈگۈن مەلىكىلەردەك ياسىنىپ ھەممىنىڭ كۆزىنى قاماشتۇرۇۋەتكەندى. ھەشەمەتلىك رېستوراننىڭ ئۈچ جۈزىسىدا لىقمۇلىق ئولتۇرۇشقان مۇنۇ ئەر-ئاياللارنىڭ ھەممىسى ئايالىڭنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى تەبرىكلەش كەلگەنلەر ئىدى. باشقا جۈزىلاردا، ئوقۇتقۇچىلار بولسا كېرەك، پات-پات «مۇدىرنىڭ قولىدىن بىر رومكا ئىچەيلى!»، «شوجاڭغا خوش دەيلى!» دېگەن سادالار ياڭراپ تۇراتتى. يەپ-ئىچىپ باشلاندى. قىيقاس-چۇقان گۈلدۈرمامىدەك يۈرەكنى جىغىلىتىدىغان مۇزىكىلار بىر چاغدا ئوتتۇز نەچچە تال شام ياندۇرۇلغان تورت ھەيۋەتلىك تۇغۇلغان كۈن مۇزىكىسى ساداسى ئىچىدە جۈزىغا ئېلىپ كېلىپ پارچىلاندى، ئەمدى قىيقاس-چۇقان يېڭى دولقۇنغا كۆتۈرۈلدى. بىر-بىرىنىڭ يۈزىگە تورت سۇۋاشلار ھەر تەرەپتىن قار پومىزىكىدەك ئۇچۇپ كېلىۋاتقان تورتلار سورۇن پەسكويغا چۈشۈپ تانسا باشلاندى. يېرىم كۈن قىلغان گىرىمنى تورت يۇقىلىرى بىلەن قوشۇپ يۇيۇۋېتىپ كىرگەن ئايالىڭ سورۇندىكى ئەزلەر بىلەن نۆۋەت بىلەن تانسا ئوينىماقتا. توغرا چۈشىنىش كېرەك، ئىلمىيلىك ھەممىدىن مۇھىم سەن ئايالىڭنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە «مۇقىملىقنى ساقلاپ» ھاراق قويۇشۇڭ كېرەك. رومكا ئايلىنىماقتا

رېستورانمۇ، بېشىڭمۇ ئايلا نىماقتا بىر چاغلاردا يۈزلىرىنى دانخورەك باسقان بىر خوتۇن دەپتەر كۆتۈرۈپ يېنىڭغا كەلدى. سەن ئولتۇرغان شىرەدىكىلەرمۇ يانچۇقلىرىنى كولاشقا باشلىدى. «مەن ئۇنىڭ ئېرى» دېدىڭ تەسلىكتە. «ئايالىڭىزغا ئالغان سوۋغىڭىزنى كۆرۈپ باقايلى» دېدى ئۇ. ئاھ، خۇدا! يېنىڭدا بىر تىيىنمۇ پۇل يوق ئىدى. بۇنداق بولۇشنى بىلگەن بولساڭ يانچۇقلىرىڭنى سلاشتۇرۇۋاتقان قوللىرىڭ ئىختىيارسىز تىترەپ، بىردىنلا كۆز ئالدىڭ پاللىدە يورۇپ كەتكەندەك بولدى. دەلدەڭشىپ ئايالىڭنىڭ قېشىغا باردىڭ-دە، قايسى كۈنى ئىچكەن مۇكاپاتلىق ھاراقنىڭ قېپىدىن چىققان پاراقراق ئۈزۈكنى ئايالىڭنىڭ بارمىقىغا سېلىپ قويدۇڭ (ئۇنىڭ ساختىلىقىنى ئەلۋەتتە ئۈزۈڭلا بىلەتتىڭ)، سورۇندا قىزغىن ئالغىشى ياغرىدى. سەن چەكسىز ئەلەم بىلەن باشقىلارغا قۇيۇشنىمۇ ئۇنتۇپ، ھاراق ئىچىشكە باشلىدىڭ: «ئويۇنچۇقلا قېرىۋاتقانلىقىنى، مەنۇتسىپى ئۈلۈمگە يېقىنلىشىۋاتقانلىقىنى تەبىرىكلەشكە بۇ ئادەملەر ساراڭ بوپتۇ، مەن جېنىمدا ئاتا-ئانىمىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى ئەمەس، يىلىنىمۇ بىلمەيمەن» ھاياتىڭدا تۇنجى قېتىم ئاتا-ئانىڭنى ئېسىڭگە ئەپ قالدىڭ. ئالدىڭدىكى شىرەدە چېچىلىپ ياتقان تورتلار، چوكا تەگكۈزۈشكە نۆۋەت كەلمىگەن قورۇمسار ئاتا-ئانىڭنىڭ چىشىسىز ئېغىزلىرىدا ئېزەلمەيۋاتقان قاتتىق زاغرا بىلەن سېلىشتۇرما بولۇپ، گۈزەل سەھرا گۆدەكلىكىگە بەخش ئەتكەن ئىلاھىي ئاقىدىلىق پۈتكۈل جىسمىڭنى بىر لەھزە كۆيدۈرگەندەك بولدى .

ھاراق سېنىڭ ستۇدېنتلىق چاغلىرىڭدىكى جۇشتۇنلۇقۇڭنى، ئۇلۇغۋار غايە ئىستەكلىرىڭنى، ئەقلىڭنى ھەممە ھەممىنى پاك-پاكىز يۇيۇپ تاشلىغانىدى. گويا، ھاياتىڭدا ئۇنداق چاغلار ئەزەلدىن بولۇپ باقمىغاندەكلا. سەن توختاۋسىز ھاراق ئىچىۋاتاتتىڭ. خۇش بولساڭمۇ، خاپا بولساڭمۇ ھاراق ئىچەتتىڭ. بىراق، زادى نېمە ئۈچۈن ھاراق ئىچىۋاتقانلىقىڭنى ئۆزۈڭمۇ بىلمەيتتىڭ .

ۋاقىت، تۇرمۇش ئۆز رېتىمىدا داۋاملاشماقتا. ھەممىگە قەدەر ۋاقىتمۇ ھاياتنى يېڭىچە رەڭلەردە بېزىمەكتە. پات-پات جىنسىي ئاجىزلىقنى داۋالاش ئېلانلىرىنى يوشۇرۇنچە ئىزدەپ قالسىەن (ئاجتۇق يۈرۈپ ئىچكەن ھاراق ئاخىرى سېنى تولۇق كاردىن چىقارغانىدى). سەندە داۋالانغۇدەك ئۈنچە جىق پۇل نېمە قىلسۇن؟ سەن يەنە مۇشۇ خاپىلىقنىڭ ئۈچۈن بولسىمۇ ئىچەتتىڭ

يىللار قىزغىن تەبىرىكلەشلەر بىلەن ئالدىراش ئۆتمەكتە. سەن ۋە ئايالىڭ ھەتتا بالىلىرىڭنىڭ ئوقۇشىغا كۆز-قۇلاق بولغۇدەكمۇ ۋاقىت چىقىرمايۋاتاتتىڭ .

ئەلقىسىسە، سەن مۇكەپچىپ يۈرۈپ ئىچىۋاتقان كۈنلەرنىڭ بىرىدە چوڭ بالاڭ ئۆزىگە ئالىي مەكتەپتىن

چاقىرىق قەغىزى كەلگەنلىكىنى ئېيتتى. كۆرۈڭ، ئۇنىڭ خۇشال بولۇپ كەتكىنىنى. قۇرۇپ كەتسۇن ئاشۇ ئالىي مەكتەپ دېگەنلەر! ئۆزۈڭ داۋالانغۇدەك پۇل يوق، ئالىي مەكتەپكە نەدە پۇل؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە ھازىر خېلى چوڭ-چوڭ مەكتەپلەرنى پۈتتۈرۈپ كەلگەنلەرمۇ خىزمەت تاپالمايۋاتسا قانداق قىلىش كېرەك؟ «توغرا، ئىنسانلار بولىدىكەن، ئۇ ئۈستۈشنى يۈگەيدىغان كىيىمگە موھتاج، ئىنسانلار بولىدىكەن چاچ ساقلىنى ئېلىپ ياساپ قويىدىغان ئادەمگە موھتاج. دېمەك، بۇ ئىككى كەسىپ مەڭگۈ ئۆلمەيدىغان، خاتىرجەم ياشىغىلى بولىدىغان كەسىپلەر ئىكەن!» شۇنداق قىلىپ سەن چوڭ بالاڭنى كىيىم تىككۈچىلىككە، كىچىكىنى ساتىراشلىققا شاگىرتلىققا بېرىشكە ئىدىيە جەھەتتىن تولۇق تەييارلىق قىلىپ قويدۇڭ-دە، ئۆز ئەقلىڭدىن پەخىرلەنگىنىڭچە شوپاڭ تامان يۈرۈپ كەتتىڭ

ئاپتور: قاغىلىق ناھىيىلىك ئۇرۇق باشقۇرۇش پونكىتى قورۇسدا

نان قېپى

ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگىنىمگە ئۈچ يىل بولدى. بۈگۈن بولمىسا ئەتە، ئەتە بولمىسا ھامان بىر كۈنى ھۆكۈمەتتىن «پالانى كۈنى ئىشقا چۈشۈدۇ، ئىش ھەققى مانچە يۈز سوم» دېگەن ئۇقتۇرۇش كېلىدۇ. بۇ دېگەن بىر ئۆمۈر يېتىپ بېسەممۇ تۈگىمەيدىغان ئالتۇن تېغىم بولىدۇ. شۇ چاغدا «ھۇ نان قېپى، كارغا يارىماس» دېگەنلەرگە ئۆزۈمنى كۆرسىتىپ قويمايدىغان بولسام، خەپ

كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى بىلەن كۈندە مايلاپ تارىلىدىغان چېچىم ئىككى - ئۈچ كۈندە بىر قېتىم تارغاق كۆرىدىغان بولدى. پىچاق تىغىدەك تىك قىرلانغان ئىشتىنىمنىڭ تىزى بۆكتەك پۇسكىيىپ چىقتى. توپا قونمايدىغان پارقراق ئايغىم «ماي» دېگەن نەرسىنىڭ بارلىقىنى ئۇنتۇپ قالغاندەك، ئەمدىلىكتە رەڭگىنىمۇ تونۇغىلى بولمىغۇدەك ھالغا كېلىپ قالدى. مەكتەپ پۈتتۈرۈپ يۇرتقا كەلگەن دەسلەپكى كۈنلەردە كۆزۈمنىڭ ئىچىگە ئۈمىد بىلەن قارايدىغان قىزلارنىڭمۇ رايى يېنىپ، ھازىر ئۇلار بىردىن بالىنىڭ ئانىسى بولۇپ قالدى. تەڭتۇشلىرىم بولسا، «پىلانلىق تۇغۇت شەرەپ گۇۋاھنامىسى» گە ئېرىشىپ بولدى. كىچىكلەر مېنى «قولىدىن ئىش كەلمەيدىغان قېرى يىگىت» دېيىشىپ، قارىماستىن ئۆتۈپ كېتىشتى. ئۆيۈمدىمۇ مېھمانلىنىپ - چىمانلىپ بولدۇم. ئانامنىڭ قىز مېلىنىمۇ ساتقۇزۇپ پۈتۈن ئائىلىنى قاقسەنەم قىلىۋەتكەن تۇرسام، ئۆيۈمدىكىلەرگە قايسى يۈزۈم بىلەن قاراپ، قايسى ئېغىزىم بىلەن نېمىمۇ دەيمەن؟ لېكىن ئامال يوق، بەرگەننى يەپ تۇردۇم (كۆڭلۈمدە يېمەكچى بولغانلىرىمنى يېيەلمىسەممۇ).

ئالىي مەكتەپتە تۆت يىل مەخسۇس تارىخ ئوقۇدۇم. ئۇيغۇرنىڭ دەمدۇ، جۇڭگونىڭ دەمدۇ، چەت ئەلنىڭ دەمدۇ، قەدىمكى دەمدۇ، يېقىنقى دەمدۇ قوغۇرسۇر ئالتۇندىن تارتىپ كۆڭ زى، ئەپلاتۇنغىچە بىلمەيدىغىنىم يوق. ئالتۇن دەۋر، قانلىق يىللار ھازىرچە بىرى مەندىن سورايمۇ قويمىدى، سورايدىغان بولسا، يىپىدىن يىڭىنىسىگىچە شارلىداپ ئاققان سۇدەك راۋان دەپ بېرەتتىم. قورسىقىدا باشقىلارغا ئوخشاش يېگەن ئاش - ناندىن باشقا بىلىم دېگەن تولۇپ يېتىپتۇ. سەھرايى قىيامەتنىڭ

ئادەملىرى كور، نادان، ئۇ خەق ئالتۇننىڭ قەدرىنى نېمە بىلسۇن؟ ئالتۇننىڭ قەدرىنى زەرگەر بىلىدۇ. مەن مۇنداق قالمايمەن .

كۈنلەر ئۆتۈۋەردى. ئۈمىدىم كۆپۈككە، زېرىكىش - تېرىكىشكە ئالماشتى. مۇنداق يېتىۋەرسەم بولمايدىكەن. يەۋەرسەم ئۇيۇلىدىكەنمەن. يېمىسەم ئۆلىدىكەنمەن .

بىلگەن «تارىخ» نىمە بىلەن نېمە قىلالايتتىم؟

دادامغا ياردەملىشىپ دېھقانچىلىق قىلماقچى بولدۇم. 16 يىل ئوقۇپ كەتمەن دېگەندىنمۇ چىقىپ قاپتىمەن. قوللىرىم قاپىرىپ، بەللىرىم سىرقىراپ بولالماي قالدىم. ئىنمىنىڭ ياغاچچىلىق ھۈنرىگە ياردەملەشمەكچى بولۇپ باردىم - يۇ، توقماق بىلەن بىرنى قويۇپ، سول قولۇمنى خېلى قاتتىق سوقۇۋالدىم .

ماشىنا ئېلىپ كىراكەشلىك قىلىشنى ئويلىدىم. لېكىن ئۇنىڭغا پۇل نەدە؟ ماگىستىرلىق كىنىشكام ماشىنا ھەيدەشكە ئەسقاتمايدۇ .

باقالغا قاراپ باقتىم، ياماقچىغا قاراپ باقتىم، مەن بىر باكالاۋر، ئۇنداق ئىشلارنى قىلسام قانداق بولغىنى؟ ئۇنىڭدىنمۇ رايىم ياندى. بازار كۈنى كوچىدا ساپايى سوقۇپ «ھەق ئالالا» دەۋاتقان سائىلغا قاراپ ھەيران قالدىم: ئۇنىڭ ئاۋازى ياغراق، سۆزلىرى يېقىملىق، يۈرەكنى ئېزىدۇ. ئۇنىڭ خالىتىسى توشاي دەپ قالغان، قاپقارا قاتاڭغۇر قولىدا بىر تۇتام پۇل. ئۇنىڭغا نان، پۇل، مېۋە ئىشقىلىپ ئۈسكەندىن چۈشكەن ئۈگۈتتەك ئۈزۈلمەي كېلىپلا تۇرىدۇ. ئۇ نېمە دېگەن تەلەپلىك ھەم بەختلىك؟ مەن ئەدناسى شۇ ساپايىنىمۇ سوقالمايمەن - دە !

16 يىللىق ئۆمرۈم دەرسخانلاردا كىتاب - دەپتەر بىلەن ئۆتتى. مۇشۇ كەمگىچە مەن يادلىمىغان كىتاب، مەن توۋلىمىغان شوئار ئازمۇ؟

مەن مۇئەللىم نېمە دېسە شۇنى قىلدىم. «قىلىما» دېگەننى ھەرگىزمۇ قىلمىدىم. ئويلىسام ئۇ چاغلاردا مەن قۇللىق يۇمشاق، پەزىلەتلىك، رايىش بالا ئىدىم. ھەممە مېنى «ئەخلاقلىق، ئەقىللىق بالا» دەپ ماختايتتى. لېي فېڭچە، لېيىنچىچە ئۆسمۈر بولۇپ ئالغان مۇكاپات، تەقدىرنامىلىرىمۇ خېلى بار. ئاتا - ئانام، قولۇم - قوشنىلارنىڭ «شۇنداق بولسۇن دەپ ئەگكەندەك، قايچىدا قىرغىغاندەك، تاناب تارتقانداك ئوڭلۇق بالا» دەپ ماختاشلىرى، پەخىرلىنىشلىرىمۇ؟

ساردىن چىققان قارچىغا، سەھرادىن چىققان ئۆلىما ئىدىم. ئىلگىرى ھەممە زوقلىنىپ ماڭا قارىشاتتى.

ئەمدى مەن ئۇلارغا، ئۇلارنىڭ قولىدىكى ئىشىغا، يەۋاتقان نېنىغا، قولىدىكى پۇلغا تەلەپ قاراپ قالدىم. جاھاننىڭ تەڭشەلگىنى مۇشۇ ئوخشايدۇ .

قازانچىنىڭ شاگىرتى ئۇستىسىنىڭ قازانى قانداق قۇيغانلىقىنى كۆرمىسىمۇ، ئىككى يىلدا مۇكەممەل ئۆگىنىپ بولارمىش. مەنچۇ، مەن 16 يىلدا نېمە ئۆگەندىم؟ مائارىپ ماڭا نېمە ئۆگەتتى؟ 50 يىل مابەينىدە ياش، ئوتتۇرا ياشلىقلار ئىچىدە ساۋاتسىزلىقنى تۈگەتەلمىسە، مەن 6 يىلدا «باكالاور» بولدۇم .

قاراپ باقسام، بىرىنچى يىللىقتا ساۋات چىقىرىپ ھايات مۇساپەمدە يېڭى ئىرا باشلىغان بولساممۇ 11 يىلدا، 16 يىلدا شۇ بىر ئوقۇرنى ئايلىنىپتەيمەن. ئەمدى مېنىڭدە ساۋاتتىن ئۆزگە قالغىنى نېمە؟ ئادەمگە تەلەپ قىيا باقىدىغان كۈنلەرمۇ كېلىدىكەن. ئۈمىدىم ئۈزۈلەي دېگەن كۈنلەردە ھۆكۈمەت ئورگىنىغا كاتىپ، تەرجىماننى نەق مەيداندا تاللاپ ئالدىغانلىقىنى ئاڭلاپ ئۇدۇل ناھىيىگە چاپتىم. ئەمدى نېمىسىنى ئېيتاي، ئۇلار «چوقۇم ئىش ئورنى بولغان، ياش، ئالىي مەلۇماتلىقلاردىن بولۇشى كېرەك»كەن. چالمام سۇغا چۈشتى .

ئۇزاق ئۆتمەي ئوقۇتقۇچى ۋە مەمۇرىي خادىملىققا جەمئىيەتتىن تاللاپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇلدىغانلىق خەۋىرىنى ئاڭلىدىم. بۇ دورەم ئىشلىرىم خېلى ئوڭغا تارتىپ دەخلىسىز تىزىملاش شەرىپىگە ئىگە بولدۇم. دۆلەت تىلى، ئەدەبىيات، ماتېماتىكا پەنلىرى ئىمتىھاندىن ئۆتسەك، ئاندىن كەسپتىن ئىمتىھان بېرىدىغان گەپكەن. ئاتا - ئانىمدىن راسخوت ئۈچۈن ئاران پۇل ئېلىپ ئىمتىھانغا قاتناشتىم. «تىل - ئەدەبىيات» ئىمتىھانلىرى بىر ئويۇن ھېسابىدا ئۆتتى. ئەزەلدىن مەن ئۆچ كۆرگەن «ماتېماتىكا» بار ئۆچىنى ئالدى. ئۇنى دېمىسىمۇ سەككىز يىل مابەينىدە كەسپىمگە مۇناسىۋەتسىز دەپ قاراپ، ماتېماتىكا كىتابىنى قولۇمغىمۇ ئېلىپ باقمىغان تۇرسام. مەڭ ئۆلۈپ، مېڭىر تىرىلدىم .

ئومۇمىي نومۇرۇم تەلەپكە يەتكەن بولسىمۇ، «ماتېماتىكا» تەلەپكە يەتمەي قۇرۇق قول قايتىشقا مەجبۇر قىلدى .

مۇناسىۋەتلىك ئىدارىدىكىلەرگە ئەھۋال قىلدىم. ئۇلار تۇلۇمدىن توقماق چىققانداك جاۋاب بېرىشتى :

ئالىي مەكتەپتە ئوقۇدۇم دەيسىز، ئىمتىھان ئالدۇق، ئۆتەلمىدىڭىز

ئاۋۋال كەسپتىن ئالسۇن. كەسپتىن ئۆتەلمىگەندە ئاندىن

ئۇ ئۆزىڭىزنىڭ ئىشى .

مەن 16 يىل ئوقۇدۇم، ئەمدى نېمە قىلىمەن؟

ئىختىيارىڭىز .

ئوقۇتقان كەسىپ تارىخ تۇرسا

ئوقۇتقان كەسىپ شۇ تۇرسا؟! ئۆزىڭىز ئوقۇغانسىز

چاقىرىق كېلىپ، ئوقۇتقاندا ئوقۇدۇم .

ئوقۇغان بولسىڭىز، بىلىم ئالغانسىز؟

ئالدىم. ئەمدى ئۇنى نېمە قىلىمەن؟

ئىختىيارىڭىز. سىزدەكلەردىن 13 مىڭى بار. قوللىنىدىن كەلسە ئىش تېپىڭ .

مەن قانداق تاپىمەن؟

تازا مەتۇ، دەلدۈشكە نغۇبۇ؟ ئىش تاپالمىساڭ خالاغا بېلەت سات! ھۇ، نان قېپى

بىر تاغار دەرد - ئەلەم بىلەن ئۆيگە قايتىپ كەلدىم .

16 يىل ئوقۇپ خالاغا بېلەت ساتسام، باشقا ئىش ئۈچۈن قانچە يىل ئوقۇمەن؟ خەيرىيەت، يېزىدا

خالاغا بېلەت سېتىلمايدۇ. شەھەردىكى خالانىڭ ئىگىسى بار. 13 مىڭ كىشى بېلەت ساتقۇدەك

يۇرتىمىزدا قانچىلىك شەھەر بار؟

نان قېپى ! نان قېپى! بۇ سۆزلەر مېڭەمنى قوچۇۋەتتى .

مەن ئەزەلدىن مۇشۇنداق «نان قېپى» يارالغاندىمەنمۇ؟ بىراۋ شۇنداق ياراتقانمىدۇ؟ سىلەر مېنى نان

قېپى قاتارىغا چىقاردىڭلار. شۇ ئورنۇڭلار، شۇ ئىمتىھان نەتىجەڭلار بىلەن. سىلەر بىر بولساڭلار «ئىمتىھان

ئىمتىھان بەرگۈچىنىڭ شۇ سوئال دائىرىسىدىكى بىلىمنى كۆرسىتىپ بەرسىمۇ، شۇ كىشىنىڭ پۈتۈن

بىلىمنى ئۆلچىمەيدۇ؛ شۇ كىشىگە ۋەكىللىك قىلالمايدۇ» دەيسىلەر. ئەمدى شۇ بىر «ئىمتىھان» بىلەنلا

يارىماس قاتارغا چىقىرىسىلەر، زادى قايسى گېپىڭلار راست؟ !

ئېيتىڭلار قېنى، مەندىن ئالغان ئاشۇ ئىمتىھاننى سىلەردىن ئالسا، سىلەر قانداق قىلارسىلەر؟

سىلەر بىزنى مۇشۇ ھالغا كەلتۈرگەن نان قېپى. سىلەرمۇ، مەنمۇ، ئۇلارمۇ «نان قېپى» بولۇۋەرسە، بۇ نان

قايسىرىغا كەلگۈسىدە قايسى ناننى سالىمىز؟

بالىلارغا شۇنى خىتاب قىلغۇم كېلىدۇ:

بالىلار، ئاگاھ بولۇڭلار، ئۇ نان قايسىرى سىلەرنىمۇ مەندەك نان قېپى قىلىپ يېتىشتۈرمىسۇن. سىلەر

ئۆزىڭىزچە ئادەم بولۇڭلار !

مەن بۈگۈن شۇنى تونۇپ يەتتىم. باشقا ئىش قولۇمدىن كەلمىسىمۇ كۆڭلۈمدىكىنى دېيىش، ۋارقىراش بولسىمۇ كېلىدۇ :

خالايق ئۆيۈڭلاردىكى، ئەتراپىڭلاردىكى سەبىي بالىلارنى قۇتقۇزۇڭلار! ئوقۇش - ئوقۇتۇشنى دەۋرگە، زامانغا لايىق ئىسلاھ قىلىڭلار. ئەمدى ئىسلاھات قىلىش پەيتى يېتىپ كەلدى. ئەگەر ئۇنداق قىلمايدىكەنسىلەر، كۈندە دېگۈدەك تۇغۇلۇپ قاتارغا قېتىلىۋاتقان ساناقسىز نان قاپلىرى قەيەرگە سىغىدۇ؟ جېنى قانداق باقىدۇ؟ رىقابەتكە قانداق قاتنىشىدۇ؟

-2004 يىلى 1 - ئاپرېل دامكۇ

ئاپتور: چىرا ناھىيە دامكۇ ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى

جۇڭگولۇق، ئامېرىكىلىق ۋە ياپونىيىلىك ھەققىدە قىزىقارلىق سېلىشتۇرۇش

يولۋاسقا ئۇچراش

جۇڭگولۇق بىر كىشى، ئامېرىكىلىق بىر كىشى ۋە ياپونىيىلىك بىر كىشى بىللە يولدا كېتىۋېتىپ يولۋاسقا ئۇچراپ قاپتۇ .

ئامېرىكىلىق جىددىيلىشىپ بىر كالتەكنى قولغا ئېلىپ، يولۋاس بىلەن ئېلىشىشقا تەق بولۇپ تۇرۇپتۇ؛ ياپونىيىلىكىمۇ جىددىيلىشىپ دەرھال بىر تۈپ دەرەخكە چىقىۋاپتۇ. جۇڭگولۇق ھېچقانداق جىددىيلىشمەي ئېگىشىپ ئايغىنىڭ بوغۇچىنى چىگىتىشقا باشلاپتۇ .

كېيىن، خەقلەر بۇ ئىشتىن خەۋەر تېپىپ جۇڭگولۇقتىن، شۇنداق خەتەرلىك ئەھۋالدىمۇ قانداقسىگە ئۆزىنى تەمكىن تۇتۇپ، ئايغىنىڭ بوغۇچىنى چىگىتىپ ئولتۇرغانلىقىنى سورىغانىكەن، جۇڭگولۇق مۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ: «جىددىيلىشكەننىڭ نېمىگە پايدىسى بار؟ مەن پەقەت ئايغىمنىڭ بوغۇچىنى چىڭ چىگىۋاللىساملا، ئاندىن ھېلىقى باتۇر قىياپىتىگە كىرىۋالغان ئامېرىكىلىقتىن تېزىرەك قېچىپ كېتەلەيمەن ئەمەسمۇ!»

بىناغا ئوت كەتسە

جۇڭگولۇقلار قانچىلىك بەدەل تۆلىشىدىن قەتئىينەزەر، ئوت ئاپىتىدىن قۇتۇلدۇرۇشقا ئاتلىنىپ، زىياننى ئەڭ تۆۋەن چەككە چۈشۈرىدۇ؛

ئامېرىكىلىقلار قانچىلىك بەدەل تۆلىشىدىن قەتئىينەزەر، ئاپەتكە ئۇچرىغان ئادەملەرنى قۇتقۇزىدۇ، قانچىلىك مال - دۇنيانىڭ كۆيۈپ كۈلگە ئايلىنىپ كېتىشى بىلەن ھېسابلىشىپ ئولتۇرمايدۇ؛

ياپونىيىلىكلەر مەيلى قانچىلىك بەدەل تۆلىشىدىن قەتئىينەزەر ئارخىپلارنى قۇتقۇزۇپ قالىدۇ، بۇ جەرياندا قانچىلىك مال - دۇنيانىڭ كۆيۈپ كېتىشى، قانچىلىك ئادەمنىڭ ئوت دېڭىزىدا قېلىشى بىلەن ئانچە ھېسابلىشىپ ئولتۇرمايدۇ. ئۇلار «ئارخىپلار ئامان قالسا، تارىخ ئامان قالىدۇ، تارىخنىڭ تەرەققىياتى داۋاملىشالايدۇ» دەپ قارايدۇ .

پۇل ئامانەت قويۇش

جۇڭگولۇقلارنىڭ كىرىمى ئامېرىكىلىقلارنىڭكىگە يەتمەيدۇ، ياپونىيىلىكلەرنىڭكىگىمۇ يەتمەيدۇ، لېكىن ئۇلار پۇل ئامانەت قويۇشقا ئامراق. ئامانەتنىڭ ئۆسۈمىنىڭ قانچىلىك ئاز بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، تۆت تەڭگە پۇل تاپسالا، ئالدى بىلەن بانكىغا ئامانەت قويۇشنى ئويلايدۇ.

ئامېرىكىلىقلار بۇنىڭغا قارىتا مۇنداق دېيىشىدۇ: پۇل ئامانەت قويۇش جۇڭگو پۇقرالىرىنىڭ كەلگۈسىدىكى ئىقتىسادىي تەرەققىياتىغا نىسبەتەن ئىشەنچى يوقلۇقىنى بىلدۈرىدۇ؛ ياپونىيىلىكلەر مۇنداق دېيىشىدۇ: «پۇل ئامانەت قويۇشقا ئامراق بولۇشىغا قارىغاندا، جۇڭگو پۇقرالىرىنىڭ تۇرمۇشتىن ھۇزۇرلىنىدىغان باشقا تۈزۈكرەك سورۇنى يوق بولسا كېرەك.»

لېكىن، جۇڭگولۇقلار ئامېرىكىغا بارسىمۇ، ياپونىيىگە بارسىمۇ تاپقان پۇلنى ئوخشاشلا ئامانەت قويۇۋېرىدۇ؛ شۇنىڭ بىلەن ئامېرىكىلىقلار بىلەن ياپونىيىلىكلەر «جۇڭگولۇقلارنىڭ نەچچە مىڭ يىللىق پۇل ئامانەت قويۇش ئەنئەنىسى بار ئىكەن» دېگەن قاراشقا كېلىشىدۇ.

ھەقسىز كەچلىك تاماق

بىر جۇڭگولۇق خېلى كۆپ دۆلەتلەرگە چىقىپ، بەزىدە ھەقسىز غزالىنىپمۇ بېقىپتۇ ھەمدە مول تەسراتلارغا ئىگە بوپتۇ، ئۇ بۇ ئىشلارنى مۇنداق تەسۋىرلەپتۇ: «ئامېرىكىلىقلار سىزگە كەچلىك زىياپەت تەييارلىسا، ناھايىتى ياخشى كەيپىيات يارىتىپ سىزنى خۇشال قىلىدۇ، ساھىبخانا بولغان ئامېرىكىلىق، مېھمانلارغا: «بۈگۈن سىلەر ئىچكەن كوكا كولا سىلەرگە قىلغان سوۋغىتىم بولۇپ قالسۇن» دەپ ئەسكەرتىپ قويىدۇ، شۇنىڭ بىلەن مېھمانلار ئۆزلىرى ئىستېمال قىلغان يېمەك - ئىچمەكلەرنىڭ پۇلىنى ئۆزى تۆلەيدۇ.

ياپونىيىلىكلەرنىڭ باشقىلارنى تاماققا تەكلىپ قىلىشى ئانچە جانلىق ئەمەس، لېكىن، داستىخان مول، ھاراق - شارابلار ئېسىل، يەنە كېلىپ مۇلازىم قىزلىرى تولمۇ ئىشچان. ياپونىيىلىكلەرنىڭ سىزگە بەرگەن بىر ۋاخلىق ھەقسىز كەچلىك تاماق سىزنىڭ بۇيرۇقىڭىز ئىچىدىن ئەپچىللىك بىلەن تۇتۇپ قېلىنىدۇ.

جۇڭگولۇقلارنىڭ ھەقسىز كەچلىك تاماق يېيىشى ئوڭاي. سىز بىرەر سىنىڭ داستىخانىغا داخىل بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا ئانچە - مۇنچە ئىش قىلىپ بەرسىڭىز بولىدۇ؛ قىلىپ بەرمىسىڭىزمۇ بولۇۋېرىدۇ. لېكىن ئۇنىڭ ئالدىغا داستىخان سېلىپ «بار تاۋىقىم، يان تاۋىقىم» قىلمىسىڭىز بولمايدۇ. ئەمما يېنىڭىزدا

جەزمەن يېتەرلىك مىقداردىكى ھۆكۈمەت پۇلى بولۇشى كېرەك.

«تاللانغان فېلپەتونلار» ژۇرنىلىدىن قاھار ئوسمان تەرجىمە قىلدى